

УВОД

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник Републике Србије", број 135/2004 и 88/10), је утврђена обавеза да се стратешка процена утицаја на животну средину израђује у области просторног и урбанистичког планирања. Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђења заштите животне средине и одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања плана.

У завршним одредбама Просторног плана општине Кула, у тачки 2. је утврђено "План ће се, по доношењу ускладити са одредбама Закона о планирању и изградњи у року од 18 месеци од дана ступања на снагу закона."

Сагласно завршним одредбама из Просторног Плана општине Кула, по којима је неопходно извршити усклађивање Просторног плана општине Кула, произилази и обавеза усклађивања Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана општине Кула на животну средину са Законском регулативом, јер је чланом 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, дефинисано да је Извештај о стратешкој процени на животну средину саставни део документационе основе плана.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. САДРЖАЈ И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ КУЛА

1.1. Садржај Просторног плана општине Кула

Положај

Општина Кула је смештена у централним деловима Бачке на простору од 481 km², Омеђена је границама општина Врбас, Оџаци, Сомбор, Бачка Топола и Мали Иђош. Према простору који захвата спада у општине средње величине.

У физичко - географском смислу одређеност њеног положаја дефинисана је простирањем на Бачкој лесној заравни (Телечкој) једним делом своје територије и другим делом своје територије на бачкој лесној тераси. Ове две морфолошке целине на простору општине пресеца Велики канал (Бечеј-Бездан) и то средишњим делом општинске територије. Општина Кула има добар геосаобраћајни положај са високим нивоом инфраструктурних веза и већим бројем урбаних англомерација, изузетно снажним агрокомплексом те представља високовредни простор и веома значајан реон у Војводини и шире.

Табела: Површине катастарских општина, број насеља и број становника према попису из 2002. и 2011. године на подручју обухваћеном Просторним планом

	Насеља	Површина К.О. (ha)	%	Број Станов. 2002.	Број станов. 2011.	2002/ 2011 (%)
1.	Кула	10.955,32	22,85	19.739	17.866	- 9,4
2.	Крушчић	3.959,08	8,22	2.385	1.852	- 20,9
3.	Липар	4.047,64	8,40	1.841	1.482	- 19,5
4.	Нова Црвенка	-	-	537	420	- 21,7
5.	Руски Крстур	7.318,79	15,20	5.490	4.585	- 16,4
6.	Сивац	15.313,06	31,82	9.224	7.895	- 14,4
7.	Црвенка	6.552,22	13,61	10.315	9.001	- 12,7
	Укупно:	48.148,11	100,00	49.531	43.101	- 12,9

Према резултатима пописа становништва из 2011. године, општина Кула је имала 43101 становника, што је за 6.430 становника мање у односу на попис из 2002. године, када је општина имала 49.531 становника. Укупан пад броја становника општине у периоду између два последња пописа (2002.- 2011. год.) је 12,9%.

Просторни план општине Кула садржи:

- полазне основе,
- циљеве просторног развоја,
- правила коришћења, уређења и заштите планског подручја,
- имплементацију просторног плана.

1.2. Циљеви развоја Просторног плана општине Кула

Основни циљеви Просторног плана су:

- унапређење постојећих и развој нових делатности у складу са ограничењима и условима коришћења, уређења и заштите простора;
- коришћење компаративних предности из окружења, нарочито са општинама и насељима из контактне зоне са општином Кула;
- утврђивање функционалних зона претежне намене, као и локалитета за изградњу ван насеља;
- уређење и управљање пољопривредним земљиштем у складу са захтевима просторне организације;
- изградња саобраћајне, комуналне и остале инфраструктуре у насељима, као и инфраструктуре у атарском простору;
- дефинисање политике мера и механизма за реализацију планских решења и контролу коришћења, уређења и заштите простора и др.

1.2.1. Циљеви развоја по појединим областима

Становништво

Основни циљ **демографског развоја** је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће, уз прилагођавање очекиваним демографским променама. Да би се дугорочни демографски циљ остварио, нужно је да стратешки приоритет до 2015. године буде успоравање тренда опадања природног прираштаја.

Јавне службе

Циљеви развоја и организације јавних служби са становишта рационалне организације и коришћења простора дефинисани су Просторним планом Републике Србије и односе се на: промене у организацији рада јавних служби и прилагођавање потребама и особеностима локалних заједница, увођење комплементарних и пратећих активности, већа употреба савремених информатичких и других комуникационих средстава, са циљем да се повећа доступност јавних служби и установа за грађане; смањење оних разлика у квалитету живљења у насељима различитог типа, које доводе у изразито неједнак положај децу и омладину и њихове полазне позиције и изгледе за напредовање; прилагођавање програма у области јавних служби специфичним потребама и обележјима локалних заједница; повећање искоришћености изграђених објеката за потребе рада јавних служби.

Циљ израде Просторног плана у области привреде је утврђивање стратегије развоја подручја компатибилне са основним циљевима развоја и унапређења природних и радом створених вредности и контроле утицаја привредних активности на животну средину.

Циљеви израде Просторног плана општине по **привредним** областима су:

- одрживи развој пољопривреде, лова и рибарства; водопривреде; експлоатације минералних сировина и геотермалних извора; гаса и термоминералних система;
- у области примарних делатности, утврђивање могућности за остваривање у области секундарних делатности, утврђивање просторног размештаја индустријских капацитета ради постизања оптималних ефеката производње и подизања степена развоја појединих подручја уз одржање концепта равномерног развоја свих насеља и општине као целине;
- утврђивање конкретних облика развоја индустријске производње на основама природних и радом створених потенцијала;

- у области терцијалних делатности, утврђивање потреба и могућности развоја и изградње капацитета трговинских, угоститељских, туристичких, финансијских и др. делатности, ради достизања нивоа савременог стандарда живљења;
- утврђивање конкретних праваца развоја оних облика туризма чији је развој остварив на бази природних и радом створених потенцијала;
- утврђивање конкретних облика развоја занатских и личних услуга, ради повећања запослености и задовољења потреба за овом врстом услуга и комплементарног развоја са развојем туризма на територији општине;
- утврђивање конкретних могућности и начина очувања и унапређења природних добара (дивљач, геоморфолошки облици и др.), ради експлоатације, без опасности од уништења;
- услови за развој примарних делатности су одређени постојањем природних елемената;
- са становишта пољопривредне производње, основни природни услови су квалитетно земљиште, климатски фактор и количина квалитетне воде. Сва три фактора су присутна на високом нивоу у општини Кула:
 - земљишни фонд је врло доброг и одличног квалитета и потенцијала за производњу различитих ратарских култура;
 - умерено-континентална клима;
 - доста приступачне воде из ОКМ и ДКМ Хидросистема ДТД, на платоу лесне терасе, али и зависности од распореда и количине атмосферских падавина на платоу лесне заравни.

Основни циљеви и задаци израде Просторног плана општине Кула у **области пољопривреде** су:

- утврђивање предуслова за оптималан развој пољопривреде на принципима тржишно оријентисане производње;
- утврђивање специфичности и производних могућности које су компаративна предност у односу на друга подручја;
- утврђивање могућности и стварање услова за измену производне структуре у пољопривреди по културама и просторном размештају;
- утврђивање просторно планских мера за стварање услова за укрупњавање поседа;
- утврђивање простора и површина која се могу наводњавати;
- утврђивање просторно планских мера за интензивни развој сточарске производње;
- утврђивање и дефинисање услова за изградњу објеката за смештај, узгој и тов стоке и производњу млека (фарме и минифарме) у грађевинском и ванграђевинском реону;
- утврђивање услова за изградњу инфраструктурних система на простору атара, путне мреже, енергетике и водоснабдевања;
- утврђивање услова и мера ревитализације аутохтоних агроекосистема;
- утврђивање мера просторне организације индивидуалног поседа у складу са препорукама ЕУ;
- утврђивање могућности одвијања допунских активности на индивидуалном поседу, у складу са локалном традицијом и специфичностима, а у циљу обогаћења опште туристичке понуде.

Шуме, шумско земљиште и ловишта

Општи циљеви у области шумарства су:

унапређење стања шума, коришћење шума у складу са одрживим развојем и еколошким принципима и повећање површина под шумама.

У области развоја **ловства** на територији општине Кула, **општи циљеви су:** повећање бројности и сатруктуре дивљачи као и очување ретких и угрожених врста.

Посебни циљеви проистичу из специфичности ловишта и спроводиће се кроз важеће ловне основе и годишње планове газдовања установљених ловишта.

Ловиштем газдује Ловачко удружење Јаребица-Кула, организовано по друштвима у насељеним местима: Кула, Црвенка, Сивац, Крушчић, Руски Крстур и Липар, а бави се узгојем, заштитом и одстрелом дивљачи у складу са Ловно - привредном основом.

Заштита животне средине, предела, природних и културних добара

У области **заштите животне средине** снажно афирмисати концепт заштите и унапређења животне средине као основе уравнотеженог развоја, коришћења и уређења простора. Смањити негативне утицаје деградираних простора насталих услед експлоатације природних ресурса и санирати тзв. еколошке "црне" тачаке (извршити санацију и ремедијацију Великог Бачког канала и санацију и рекултивацију контаминираних индустријских локација). На основу просторне диференцијације животне средине према стандардима и искуствима ЕУ, а узимајући у обзир постојеће стање квалитета животне средине и тренд у наредном периоду, насеља Кула и Црвенка, зоне интензивне пољопривреде, линије државних путева I и II реда и пруга сврстана су у подручја угрожене животне средине са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота. У насељима је потребно унапредити комуналну инфраструктуру, повећати квантум зелених површина, са правилном просторном дистрибуцијом и организацијом, повећати спортско-рекреативне садржаје, адекватно одлагати комунални отпад и др. На пољопривредном земљишту би требало вршити контролисану примену хемијских средстава заштите биљака и агро-мера.

Основни циљ **заштите природних добара и биодиверзитета** подразумева њихову заштиту и унапређење. За концепцију заштите природних добара и биодиверзитета од значаја је идентификација подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000. Део будуће еколошке мреже ће чинити утврђени еколошки коридори од међународног значаја, регионални и локални еколошки коридори. Валоризација регионалних и локалних еколошких коридора је у току. Идентификовани еколошки коридори од регионалног значаја су Слатинско-степски коридор Бачке који повезује пашњаке и ливаде од Риђице до Сивца и водотоци и канали и њихов обалски појас односно пловни делови основне каналске мреже ХС ДТД.

На основу претходних истраживања и валоризације, биће дефинисани статус, просторни обухват и режими заштите за Слатине Бачке (слатине код Руског Крстура) и за лесне долине Криваје (чији се део налази на територији општине Кула) – као предео изузетних одлика. Студија заштите заштићеног подручја ПИО "Лесне долине Криваје", је у фази израде. Међународно значајна биљна подручја (ИРА), на територији општине су Телечка I (Липар – Буси).

Заштита, уређење и развој предела подразумева очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. Заштиту и уређење предела у складу са Европском конвенцијом о пределу је потребно спроводити кроз: заштиту свих заступљених типова предела кроз очување и одржавање значајних или карактеристичних обележја предела која су проистекла из природне конфигурације, или људске активности; управљање пределима кроз поступке којима се, из перспективе одрживог развоја, обезбеђује редовно одржавање предела, са циљем усмеравања и усклађивања промена изазваних друштвеним и економским процесима, као и процесима у животној средини; стварање услова за спровођење предеоне политике (општих принципа, стратегија и смерница, дефинисаних од стране надлежних органа), која омогућава предузимање одређених мера у циљу заштите, управљања и планирања предела.

Заштиту, уређење и унапређење културних добара посматрати у оквиру развоја целокупне области културног наслеђа, која представља развојни ресурс, који је потребно заштитити, уредити и користити на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета, у складу са европским стандардима заштите.

Заштита од елементарних непогода техничко-технолошких удеса и организација простора од интереса за одбрану земље—Концепција планирања и заштите простора од елементарних непогода и технолошких удеса, базира се на минимизацији ризика по људско здравље и животе, природне и створене вредности, као и на санацији простора који су евидентно угрожени овим појавама. У зависности од процене степена угрожености, планирање и уређење простора за потребе одбране, подразумева предузимање одговарајућих просторних и урбанистичких мера у поступцима планирања, уређења и изградње, на усаглашавању просторног развоја у циљу обезбеђивања услова за потребе деловања и извршење одбране.

Регионални карактер —За просторни развој АП Војводине од значаја ће бити одређени карактеристични коридори, подручја и тачке регионалног идентитета, преко којих се она препознаје, афирмише или идентификује на регионалном, националном или међународном нивоу. Насеље Кула се налази на регионалном коридору ХС ДТД и самим тим представља градско насеље од посебног значаја са својом специфичном улогом за развој региона.

Основни циљеви заштите природе су:

- истраживања, валоризација и заштита неистражених подручја;
- старање о просторним целинама природним добрима које су у статусу заштићених;
- старање о просторним целинама - природним добрима који немају статус заштићених;
- заштита водених токова и обала.

Заштита животне средине

У Просторном плану Републике Србије и Регионалном просторном плану АП Војводине дата је просторна диференцијација животне средине према стандардима и искуствима ЕУ, а узимајући у обзир постојеће стање квалитета животне средине и тренд у наредном периоду.

На основу ове диференцијације животне средине у општини Кула, насеља Кула и Црвенка, као и зоне интензивне пољопривреде, линије државних путева I и II реда и пруга сврстана су у подручја угрожене животне средине са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

Заштита животне средине дефинише се према циљевима заштите животне средине утврђеним на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програмима а то су:

- квалитетна животна средина, што подразумева чист ваздух, довољне количине квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, затим очуваност пољопривредног земљишта, екосистема и биолошке разноврсности, здравствено безбедна храна, уређена насеља и угодност боравка на радном месту и месту становања;
- рационално коришћење природних ресурса, а нарочито необновљивих или делимично обновљивих (минералне и енергетске сировине, воде, земљиште) боље коришћење сировина и енергије, смањење отпада и повећање степена рециклирања, безбедно депоновање комуналног, индустриског и опасног отпада, санирање еколошких и просторних последица сировина, заштита највреднијих природних добара;
- заустављање даље експлоатације сировина, ревитализација и рекултивација подручја површинске експлоатације деградације природне средине (ваздух, вода,

- земљиште и др.) најпре у критично загађеним урбаним и индустријским центрима, у еколошки највреднијим подручјима;
- заустављање еолске ерозије;
 - ревитализација и чишћење Великог Бачког канала;
 - изградња главног колектора регионалне канализације Кула-Врбас;
 - изградња фекалне канализационе мреже и уређаја за пречишћавање отпадних вода у свим насељима општине, с тим да два и више насеља могу градити заједнички уређај за пречишћавање;
 - измештање транзитног саобраћаја изван насеља;
 - санација и рекултивација постојећих депонија и прелаз на регионални систем управљања отпадом у складу са Националном стратегијом управљања отпадом и Законом о отпаду;
 - повећање површина под шумама;
 - заштита, обнова и санација стања живог света, очувања природних предела посебне вредности, угрожених ретких биљних и животињских врста, очување равнотеже екосистема и одржавање биодиверзитета;
 - заштита природних предела, амбијента и пејзажа око културно-историјских споменика;
 - заштита људским радом створених добара и градитељског наслеђа као специфичне културне средине живота људи;
 - развој еколошке етике и знања о последицама и узроцима загађивања животне средине.

Заштита споменика културе

Заштиту, уређење и унапређење културних добара, према Просторном плану Републике Србије и Регионалном просторном плану АП Војводине, посматрати у оквиру развоја целокупне области културног наслеђа, која представља развојни ресурс, који је потребно заштитити, уредити и користити на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета, у складу са европским стандардима заштите.

Инфраструктура

Саобраћајна инфраструктура

Основни циљеви у области саобраћајне инфраструктуре:

- обезбедити услове за реализацију концепцијских поставки Просторног плана Републике Србије у области саобраћајне инфраструктуре, које се односе на овај простор;
- према Просторном плану Републике Србије извршити допуну мреже магистралних путева на правцу постојећег регионалног пута Р-101 ауто-пут Е-75 (Врбас - Сомбор - веза са Мађарском (Баја) и Барањом);
- обезбедити услове за ефикасније одвијање саобраћаја на магистралним и регионалним путним працима кроз насељена места, елиминацијом транзитног саобраћаја из насеља;
- ревитализација постојеће мреже друмских путева;
- доградња другог колосека и електрификација железничке пруге Врбас - Сомбор;
- ревитализација присутних пловних путева за максимално коришћење за свеобухватни развој саобраћаја и саобраћајних манифестација треба да се оствари на стратешким принципима одрживог развоја животне средине у оквиру урбаних простора;
- формирати мрежу атарских путева тако да се остваре оптималне везе насеља и атара у циљу смањења трошкова транспорта и повећања конкурентности роба са овог подручја;

Водопривредна инфраструктура

У смислу одређивања циљева и задатака дугорочног развоја водопривредне инфраструктуре у оквиру простора обраде, као приоритетни, намећу се следећи:

- допремање грађанима и осталим корисницима система водоснабдевања, воде у потребној количини, под одговарајућим притиском и задовољавајућег квалитета, а све у смислу рационалног кориштења ресурса;
- прикупљање, каналисање и пречишћавање отпадних, те евакуација атмосферских вода ревитализација каналске мреже са припадајућим објектима и њено довођење у функцију, -у мелиоративном и смислу снижавања нивоа подземних вода;
- реактивацију и одговорно кориштење евидентираних геотермалних ресурса.

Инфраструктура гасовода

Са аспекта коришћења енергетских извора и енергетске инфраструктуре утврђују се следећи плански циљеви:

- наставак изградње постојеће гасне мреже, као и њен даљи развој, с тим у вези
- изградња транснационалног гасовода "Јужни ток" - који једним својим делом пролази кроз територију општине Кула. Траса гасовода је утврђена кроз атаре територије К.о. Кула, К.о. Црвенка и К.о. Сивац јужно од Великог Бачког канала.
- функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса и штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње алтернативних облика енергије (биомаса, биогаз, сунчева енергија и сл.) нарочито оних који доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије.

Задатак Просторног плана је да утврди програм и смернице развоја гасоводне инфраструктуре са свим активностима на овом подручју и тиме обезбеди најповољније услове за заштиту животне средине, очување природних вредности, живот и рад људи на овом подручју и њен даљи развој.

Електроенергетска инфраструктура

У области електроенергетске инфраструктуре постављају се следећи циљеви:

- обезбедити квалитетну и сигурну испоруку електричне енергије коју диктира потрошња у наредном периоду за све потрошаче на подручју општине Кула;
- у потпуности ревитализовати преносну мрежу;
- обезбедити коридоре за нову преносну мрежу;
- обезбедити довољан капацитет трафостаница 110/20kV;
- реконструисати постојећу 20kV мрежу и изградити нову где је то неопходно;
- НН дистрибутивну мрежу преко које се директно снабдевају сви потрошачи на свом подручју ускладити са потребама;
- изградити нове и реконструисати постојеће трафостанице 20/0,4 kV, у складу са захтевима дистрибутивне мреже и порастом потрошње;
- у насељима изградити квалитетну спољну расвету по захтевима ЈКО;

Телекомуникациона инфраструктура и РТВ системи

У области телекомуникационе инфраструктуре и РТВ система постављају се следећи циљеви:

- обезбедити потребан број телефонских прикључака за све кориснике;
- обезбедити мрежу високог квалитета, поузданости и расположивости изградњом јединствене транспортне мреже;
- изградити међумесни телекомуникациони систем ПТТ за осигурање квалитета међумесних веза довољног капацитета, положити оптичке каблове и омогућити савремени систем преноса;
- заменити дотрајалу опрему и модернизовати мрежу да би се обезбедило поузданије и квалитетније функционисање телекомуникационог система ПТТ и услови за извођење савремених услуга;

- увести нове телекомуникационе услуге увођењем оптичких каблова у месне мреже;
- увести мобилне услуге засноване на радио преносу;
- изградити модерне приступне кабловске мреже за обезбеђење широкопојасних сервиса, развој јавних, комерцијалних и локалних радио и ТВ програма, уз константно праћење и укључивање нових технологија у складу са светским трендовима;
- осигурати коридоре за РР везе;
- изградити микроталасне системе за дистрибуцију радио и телевизијских програма у сеоским и мањим градским срединама.

2. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ЗА КОЈЕ СЕ ПЛАН ДОНОСИ

2.1. Природне карактеристике

Природни услови

Геоморфолошке карактеристике

На простору општине Кула кварталне творевине у потпуности покривају старије геолошке формације. на простору централне Бачке, а самим тим и општине Кула, током квартара створене су две геолошко - морфолошке јединице:

- лесна зараван (Телечка),
- лесна тераса.

Бачка лесна зараван заузима централне делове северне Бачке. Њен јужни део познат је под називом Телечка.

Бачка лесна тераса је нижа од лесне заравни, њена апсолутна висина се креће од 83 до 87m. Лесне терасе у Војводини настале су бочном ерозијом великих речних токова који су проширујући своје долине, еродирале ободне делове лесних заравни и створиле своје простране долине.

Геолошке и геоморфолошке карактеристике не представљају ограничавајући фактор развоја и уређења општинске територије. Два основна геоморфолошка облика сходно својим карактеристикама упућују на коришћење претежног дела површина општине у правцу интензивне пољопривредне производње.

Према подацима добијеним од Покрајинског секретаријата за енергетику и минералне сировине из Новог Сада, на територији општине Кула су одобрена истражна права за минералну сировину - подземне воде.

Истажно право има ЈКП "Водовод" из Црвенке на локалитетима: извориштима ЈКП "Водовод", фабрике шећера "Црвенка" и АД "Панон" у Црвенки и фабрика бисквита "Јаффа" на локалитету извориште фабрике бисквита "Јаффа".

На простору општине, поред наведених истражних права постоје и лежишта минералних сировина која су у експлоатацији то је лежиште минералне сировине опекарске глине на локалитету Црвеначка коса где експлоатацију врши ИГМ "Јединство" из Црвенке, лежиште минералне сировине опекарске глине на локалитету "Телечка" где експлоатацију врши ИГМ "Телечка" из Куле, као и лежиште минералне сировине гас на локалитету Руски Крстур где експлоатацију врши АД "НИС НАФТАГАС" из Новог Сада (АД "НИС -НАФТАГАС" нам је доставио податке за 5 бушотина на локалитету Руски Крстур).

Поред наведених активних истражних простора и експлоатационих поља на подручју СО Кула у протеклом периоду регистроване су и истражене појаве опекарских глина на два локалитета: у Кули 4km северно од насеља и Сивцу 5km северозападно од насеља Црвенка.

Хидрографске карактеристике

На територији општине Кула простире се мрежа канала који су подељени на пет мелиорационих сливова на којима се налазе објекти неопходни за функционисање одводне каналске мреже -пропусти, мостови, уставе и две црпне станице Ц.С. Сивац на каналу С-1 и Ц.С. Кула на каналу I-61 и Ц.С. Кула - Мали Иђош која је део система за наводњавање.

Од водотока и канала на посматраном подручју се налазе следећи магистрални канали (у надлежности ХС ДТД):

- део канала Врбас - Бездан од km 10+900 до km 38+800
- део канала Нови Сад-Савино Село од km 37+700 до km 39+110део канала Бечеј-Богојево од km 62+400 до km 66+500
- канал Косанчић-Мали Стапар од km 0+000 до km 20+070

и хидротехнички објекти:

- преводница и устава Мали Стапар и
- преводница и устава Руски Крстур.
- Нивои воде у свим наведеним каналима хидросистема ДТД су дириговани и крећу се у прописаним границама.

Латерални канали I-61 и I-64 који се пружају упоредо са каналом Врбас - Бездан, имају вишенаменску функцију: служе да прихвате и одведу процесне воде из канала Врбас - Бездан, унутрашње сувишне подземне и сувишне површинске воде са хидромелиоративног слива који се одводњава, као и употребљене воде индустрије која се улива у канал.

Подземне воде

На територији општине Кула осматрања подземних вода врши водопривредно предузеће "Бачка" из Врбаса.

Ниво подземних вода на подручју општине има различите вредности, тако да је на простору лесне заравани знатно испод површине терена, максимално достиже 2,0m дубине. Део терена између лесне заравни и канала Врбас - Бездан чије су коте од 84 до 87m је са вишим нивоом подземних вода. Потез од Врбаса па до Црвенке је нешто повољнији зато што сувишне воде па и подземне прима делта канал I-61 чији је радни ниво знатно нижи од околног терена. Потез од Црвенке до Сивца и даље узводно је под непосредним утицајем радног нивоа воде у каналу Врбас - Бездан. Такво стање погоршавају и површинске воде са заравни које се директно уливају у канал Врбас - Бездан уз претходно незнатно задржавање на ниском терену. Радни ниво воде у Великом каналу на потезу између Црвенке и Сивца је на 83,40 m н.м. Насеља Липар и Нова Црвенка су најмање угрожена високим нивоом подземних вода.

Ниво подземних вода на подручју између канала Савино Село – Руски Крстур - Мали Стапар и канала Врбас - Мали Стапар је опао посале завршетка детаљне каналске мреже и креће се на дубини од 1,5 до 2,0 m.

Сеизмика

Законска регулатива по овој проблематици у нашој земљи није довољно развијена и довољно усаглашена са светским стандардима па је тако у најчешћој употреби Правилник о техничким нормативима за изградњу објеката високоградње у сеизмичким подручјима ("Сл. лист СФРЈ", бр. 31/81, 49/82, 29/83, 21/88 и 52/92) по коме су основа за планирање

и пројектовање сеизмички интезитет приказан на карти за повратни период од 500 година.

По основу овог Правилника на простору Војводине, што значи и општине Кула је могуће очекивати максимални интезитет земљотреса од 8° МЦЗ скале (за повратни период 500 година).

Законодавац је предвидео могућност посебних истраживања како би се утврдили пројектни параметри конкретних локација.

Увођењем ЕВРОКОД-а основа за процену сеизмичког хазарда је максимално очекивани земљотрес (вероватноћа 70%) за повратни период од 475 година и максимално хоризонтално убрзање у очекиваном фреквентном опсегу.

Климатске карактеристике

Климатске карактеристике простора општине Кула и шире, имају карактеристике умерено - континенталне климе са специфичностима субхумидне и микротермалне климе. Прелазна годишња доба се одликују променљивошћу времена са топлијом јесени од пролећа. У летњем периоду услед померања поља високог ваздушног притиска према северу, ово подручје је под утицајем Азорског антициклона са доста стабилним временским приликама и повременим краћим пљусковима. Зими су временске прилике под утицајем антициклонске активности са Атланског океана и Средоземног мора и зимског тзв. Сибирског антициклона.

Годишња температура (просечна) на овом простору је 10,86°C, просечна температура најхладнијег месеца (јануара) је -1,86°C и просечна температура најтоплијег месеца (јула) је 21,36°C. Јесен је у просеку топлија од пролећа за 0,66°C.

Годишња влажност (просечна) ваздуха је 77,3%, а средња вредност највлажнијег месеца (децембра) је 88,4%. По годишњим добима највећа влажност је зими (86,8%), а у току дана највлажније је јутро.

Облачност је највећа у децембру (76%), а најмања у августу (38%), док је просечна годишња облачност 58%.

Падавине су важан елемент климе и манифестују се у годишњој количини од 589mm. Највише падавина се изручи зими 178,7mm, а најмање у лето 129,0mm. По месечним количинама истиче се јуни (69,6mm), а најмање падавина је у марту 31,5mm. Просторно се смањује количина падавина идући од запада према истоку.

Магла се појављује чешће у хладнијем периоду године (децембар 7,5 дана). Годишњи број магловитих дана је 34,4.

Ветровитост је такође важан климатски елемент. Укупна годишња ветровитост је 889‰, а тишине су 110‰. Најчесталији ветар је из југоисточног правца 146‰, и северозападног 142‰, а најређи ветар је из североисточног правца са 77‰. Јачина ветрова се креће од 1,8 m/s у септембру и октобру до 2,8 m/s у априлу.

Педолошке карактеристике

Под утицајем чинилаца педогенезе и геолошке подлоге на територији општине Кула настали су следећи педолошки типови земљишта:

Ред бр.	Тип земљишта	ha	%
1.	Чернозем карбонатни (мицеларни) на лесном платоу	6.310	13,10
2.	Чернозем карбонатни (мицеларни)	40	0,10
3.	Чернозем са знацима оглејавања у лесу	6.360	13,10
4.	Ливадска црница карбонатна на лесној тераси	24.826	52,00
5.	Ливадска црница карбонатна на лесном платоу	7.290	15,10
6.	Ливадска црница са знацима заслањивања	100	0,20
7.	Ритска црница карбонатна	1.060	2,10
8.	Солончак	1.550	3,10
9.	Солоњец солончасти	380	0,70
10.	Водена површина	230	0,5
УКУПНО:		48.146	100,00

Педолошка карта за општину Кула

* Извор : Група аутора, Педолошка карта 1: 50 000, издавач: Институт за пољопривредна истраживања, Нови Сад 1971.
НАПОМЕНА : Карта је векторизована у ЈП Завод за урбанизам Војводине за потребе информационог система о простору АПВ 2005. године

Легенда

	15 Чернозем карбонатни на лесном платоу
	16 Чернозем карбонатни на лесној тераси
	17 Чернозем еродирани
	20 Чернозем са знацима оглејавања у лесу
	59 Ливадска црница карбонатна на лесном платоу
	60 Ливадска црница карбонатна на лесној тераси
	63 Ливадска црница са знацима заслањивања
	66 Ритска црница карбонатна
	82 Солончак
	84 Солоњец солончасти
	87 Реке, језера, баре и мочваре

Тип	Површина-ха	Процент
15	6.426,08	13,30
16	3,82	0,01
17	10,74	0,02
20	6.101,54	12,63
59	6.649,89	13,76
60	25.820,17	53,44
63	83,3	0,17
66	817,68	1,69
82	1.699,16	3,52
84	378,24	0,78
87	321,55	0,67

На територији општине најзаступљенији педолошки тип земљишта је ливадска црница карбонатна и чернозем са својим варијететима. Пољопривредно земљиште на територији општине Кула обухвата површину од 90,97% од укупне површине општине.

Шуме и шумско земљиште и ловишта

На простору општине Кула, шуме се простиру на свега 0,4% територије општине и представљају недовољно заступљени ресурс, с обзиром да се располаже са свега 186ha шума и 144ha атарског зеленила, које обухватају мање засаде, појединачна стабла и групе дрвећа и грмља. Ово зеленило се налази дуж путних појасева, поред објеката у атару, салаша, утрина, деградираних земљишта у дубодолинама итд.

Према Просторном плану РС на територији АП Војводине, која је дефицитарна шумама, потребно повећати степен шумовитости са садашњих 6,8% на 14,3%, односно за западно – бачки округ, где се налази и општина Кула са 5,5% на 10,1%.

Заштићена природна добра

Подручја предвиђена за заштиту

Завод за заштиту природе Србије доставио је податке везане за заштиту природе и природних добара на територији општине Кула.

Станишта природних реткости

Ова станишта обухватају остатке природних степа, влажних ливада, која се већином користе као пашњаци или кошанице. Остаци степске вегетације и влажна станишта (влажне ливаде, тршћаци, слатине) смештена у дубоким долинама лесног платоа као и уз слатине или привремене водотокове већином су угрожена нелегалним одлагањем комуналног отпада, непланским пошумљавањем и ненемењским преоравањем. Ова подручја посебно степски фрагменти, представљају станишта природних реткости ("Службени гласник РС", бр. 50/93). На њиховим стаништима се уважава I степен режима заштите. У границама I степена заштите забрањује се коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације.

Долина Буси и остаци степе у бочном огранку Криваје све до Фалционовог салаша (3) на самој граници општине Кула, као и дубока долина са Кривајом (ван граница општине) одређено је 2005. године за међународно ботанички значајно подручје (ИПА подручје) у нашој земљи. Представља станиште угрожених врста са Црвене листе флоре Србије.

Падине Телечке са сурдуцима у околини Сивца и Црвенке обрасле су ливадско-степском вегетацијом у чијем саставу су заступљене заштићене биљне врсте од којих памук трава (*Salvia austriaca*) развија најбогатије популације. Ово подручје је знатно угрожено изградњом легалних и дивљих депонија и другим активностима којима се уништавају малобројни фрагменти са остацима степе на лесу.

Слатине у околини Руског Крстура, односно остаци слатина након мелиоративних и агрокултурних захвата карактерише присуство ливадско-степске вегетације. Континенталне слатине су као тип станишта приоритет заштите на европском нивоу. Од 2003. године Завод за заштиту природе Србије, у оквиру програма рада, ради на валоризацији природних вредности слатина у Војводини које представљају једне од најугроженијих типова станишта.

Рибњак Руски Крстур је значајно станиште птица водених станишта, издваја се гнезђење црвенокљуног лабуда и миграцију чапље кашикаре и велике беле чапље. Не треба мењати намену овог простора, уз усклађивање потреба заштите ових птица и узгоја риба. Онемогућити изградњу објеката који могу угрозити птице и њихово станиште.

Колектори отпадних вода фабрике алкохола Панон" и фабрика шећера "Црвенка" због присуства велике количине органских материја у отпадним водама представљају гнездилишта сабљарке и црвеноноге властелице, црноглавог галеба и обичне чигре. Са друге стране треба имати у виду да квалитет пречишћеног ефлуента мора одговарати квалитету воде реципијента (Велики бачки канал). Због присуства ретких и угрожених врста на овом простору, у случају рекултивације простора и реконструкције постојећег уређаја за пречишћавање (у складу са квалитетом и квантитетом ефлуента) неопходно је имати услове овог Завода.

Мере заштите:

- Забрањена је промена намене ливада и пашњака,
- Очувати слатине искључивањем мелиоративних радова и промене водног режима станишта, као и преоравањем, култивисањем или пошумљавањем земљишта,
- Забрањено је одношење (скидање) површинског слоја траве са пашњака и влажних ливада,
- Користити пашњаке и ливаде за потребе локалног становништва кроз одрживо кошење и пашарење,
- Подизати вишеспратно заштитно зеленило око рибњака коришћењем аутохтоних врста,
- Подизати зелене појасеве уз путну и каналску мрежу коришћењем пре свега аутохтоног садног материјала
- Изградњу објеката ограничити на пољопривредне објекте чија намена је у складу са традиционалним обликом коришћења ливада и пашњака,
- За потребе изградње пољопривредних објеката и салаша прибавити услове Завода за заштиту природе,
- Избегавати коришћење страних инвазивних врста за озелењавање простора у близини станишта врста природних реткости (*Acer negundo*, *Ailantxys glandulosa*, *Amorpha Fruticosa*, *Celtis occidentalis*, *Fraxinus pensylvanica*, *Gledicxia triacxantos*, *Licium xalimifolijum* *Partxenocissus inserta*, *Prunus serotina*, *Reynourina sun.* *Faloppa japonica*, *Robinia pseudoacacia*,)
- Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде преко 50 %, Очувати разноврсност физиогномије тј. спратовности шумске вегетације, Завод за заштиту природе је обавезно укључити у поступак израде планова регулације насеља у Општини Кула полазећи од потребе дефинисања услова за које је надлежан овај Завод, а који се односе сагласно члану 41. и 42. Закона о планирању и изградњи, на правила уређења простора и правила грађења.

2.2. Створене карактеристике

2.2.1. Становништво

Анализа демографског развоја насеља у општини Кула извршена је на основу званичних статистичких података из пописа становништва у периоду 1948. – 2002. година, и расположивих резултата пописа становништва из 2011. године

Према попису из 2011. године у 7 насеља општине живи 44.539 становника.

Када се има у виду површина општине Кула од 481 km², као и број становника, може се констатовати да општина има просечну густину насељености 92,6 становника по једном km².

Табела: Преглед броја становника општине Кула по пописима у периоду
Од 1948. до 2011. године

Насеље	1948.г.	1953.г.	1961.г.	1971.г.	1981.г.	1991.г.	2002.г.	2011.г.
Општина Кула	39.488	41.622	46.062	48.727	49898	49.311	49.531	43.101
Крушчић	2.791	2.846	3.281	2.927	2.658	2.477	2.385	1.852
Кула	10.704	11.733	13.609	17.245	18.847	19.311	19.739	17.866
Липар	1.696	1.565	1.890	1.609	1.506	1.456	1.841	1.482
Н. Цвенка	515	461	592	419	453	508	537	420
Р. Крстур	5.874	6.115	5.873	5.960	5.826	5.636	5.490	4.585
Сивац	11.029	11.105	11.448	10.469	9.979	9.514	9.224	7.895
Црвенка	6.879	7.797	9.369	10.098	10.629	10.409	10.315	9.001

Мрежа и функције насеља и рурална подручја

Функционална диференцијација насељске мреже заснована је на постојећој категоризацији: општински центар насеље Кула, секундатни центар је насеље Црвенка, а сеоска насеља првог степена су Сивац, Руски Крстур, Крушчић, Липар, Нова Црвенка је примарно насеље са допуном основних функција у оквиру секундарног центра Црвенке.

Привредне делатности

На основу анализа и процена, као најзначајније привредне активности у општини Кула, за чији је развој потребна повећана подршка локалне и шире заједнице, утврђене су:

- индустрија, пре свега прехранбена али и металопрерађивачка, индустрија грађевинског материјала, производња коже и обуће, одевних предмета, намештаја;
- пољопривреда (све гране пољопривреде);
- грађевинарство;
- саобраћај;
- туризам и угоститељство;
- мала привреда.

Пољопривреда

Пољопривреда, као најзначајнија привредна делатност проистекла из природних услова, има веома велике развојне могућности.

Подстицати успостављање пуне комплементарности између:

- ратарства, повртарства, воћарства и виноградарства са сточарством, ради очувања квалитета земљишта и обезбеђења хранивене основе стоке;
- пољопривреда и водопривреде ради обезбеђења оптималних хидролошких услова за гајење биљака и животиња и заштите вода од неконтролисане и прекомерне употребе пестицида и минералних ђубрива;
- пољопривреде и прехранбене индустрије ради обезбеђивања потребне сировинске основе и пуне упослености производних капацитета обе делатности;
- планирање и изградње недостајућих инфраструктурних система у атарима;
- пољопривреде и туризма и угоститељства ради пуне валоризације пољопривредне производње и развоја туристичке понуде.

Индустрија

Садашња структура индустрије у општини треба и даље да буде задржана и развијана.

Приоритет у развоју индустрије је прехранбена индустрија која се ослања на развијену сировинску базу. При томе, посебно се ангажовати на ревитализацији објеката за прераду житарица, али и за прераду воћа, поврћа, млека и меса, производњи кекса, вафла, чоколаде и др.

Потребно је ревидирати планове обезбеђења простора за експлоатацију опекарске глине, с обзиром на пораст тражње опекарских производа.

Металопрерађивачка индустрија ће остати на локацијама на којима се и сада налазе ови капацитети, али је неопходно да се кроз мере просторне и економске политике омогући њихово развијање унутар радних зона.

Производња одевних предмета и текстила, иако је изгубила ранији значај, и даље ће имати потенцијала с обзиром на стручни кадар који је још увек доступан. Коњукура одређује обим ове производње, што значи бројност и величину погона.

Производња намештаја, на начин и од материјала који су до сада коришћени, вероватно ће полако нестати, а њено место ће заузети производња од модерних материјала и од квалитетног дрвета.

Производња коже и обуће ће се и даље одвијати на постојећим локацијама, с тим да се садашња тенденција претварања објеката који су служили за друге производње или намене, у циљу повећања капацитета и броја привредних субјеката који се баве овом граном, још више подстакне, како због решене инфраструктуре, тако и због уштеде простора.

И остале гране ће се развијати у скаладу са тржишним потребама и техничким и економским потенцијалима општине.

Циљ Плана је ревитализација постојећих индустријских капацитета и развој оних који имају сировинску основу и тржишну валоризацију, као и равномеран размештај у простору општине уз поштовање принципа заштите животне средине и вођења рачуна о туристичким потенцијалима сваког насеља.

Трговина, угоститељство, занатство и друге услуге

У свим насељима потребни су објекти намењени задовољењу потреба становништва у области трговине, занатства и угоститељства. Мрежу капацитета намењених снабдевању и услугама развијати у складу са критеријумом учесталости њиховог коришћења: капацитете свакодневног потреба становништва развијати у складу са проторном дистрибуцијом становништва, капацитете намењене повременом или изузетном коришћењу развијати у централној насељској зони и у зонама највеће концентрације становника и посетилаца.

2.2.2. Инфраструктура

Саобраћајна инфраструктура

На простору општине Кула присутна је инфраструктура три вида саобраћаја: друмског, железничког и водног.

Друмски саобраћај - код друмске инфраструктуре изграђени су путеви различитог хијерархиског нивоа, који не задовољавају све захтеве за транспортом. Постојећа мрежа државних путева I и II реда не омогућавају задовољавајући ниво веза општине са окружењем и широм територијом.

Простором општине пролази један државни пут IB реда бр.19 правцем: Апатин- Сомбор– Кула – Врбас- Србобран- E75- Бечеј– Башаид–Нова Црња- државна граница са Румунијом (гранични прелаз Српска Црња), који пресеца територију општине на правцу северозапад–југоисток, реципијент је већине интегралних кретања у оквиру општине и усмеравају их до жељених одредишта.

Траса овог пута ван насеља има задовољавајуће експлоатационо – техничке карактеристике, тако да обезбеђује задовољавајући ниво саобраћајне услуге, безбедности и проточности, а траса кроз насеље Сивац и Кулу има неповољне карактеристике посебно што је изражен транзитни саобраћај на овом путу који својим манифестацијама нарушава међунасељске и насељске токове и знатно угрожава животну средину. Негативни ефекти

су евидентни, са трендом повећања, те се у оквиру урбанистичких планова ових насеља јављају захтеви за измештање трасе ван урбаних простора.

На простору општине присутна су два државна пута II реда (регионални): бр. 106 -Оџаци-Кула и бр. 105 -Бачка Топола – Липар – Кула – Савино Село – Бачка Паланка. Ови путеви имају функцију регионалног повезивања и кумулисање саобраћаја са локалних и атарских путева. Трасе ових путева пролазе кроз насеља Руски Крстур, Кула и Липар тако да транзитни саобраћај на овим путевима својим манифестацијама нарушава међунасељске и насељске токове и знатно угрожава животну средину.

Железнички саобраћај – на простору општине егзистира локална железничка пруга Сомбор – Сивац – Црвенка – Кула – Врбас, која је у експлоатацији.

Присутни су и коридори демонтираних железничких пруга: Оџаци – Крушчић– Црвенка – Нова Црвенка – Суботица, Кула – Гајдобра и Кула – Мали Иђош са железничким станицама у Крушчићу, Црвенки (код циглане) и Новој Црвенки са руинираним станичним зградама.

Изграђеност објеката и садржаја железничког саобраћаја се не користи у задовољавајућем обиму иако постоје добре просторне могућности за имплементацију свих потребних садржаја за успостављање интегралног транспорта.

Водни саобраћај–велики потенцијал општине Кула представља то што њен простор пресецају пловни путеви (основни канали хидросистема Дунав-Тиса-Дунав): Врбас – Бездан од km 10+900 до km 38+800, Бечеј – Богојево од km 62+400 до km 66+500 и Косанчић – Мали Стапар од km 0+000 до km 20+070 чија укупна дужина износи 52.070 m.

Канали Врбас – Бездан и Бечеј – Богојево су пловни канали са двотрачним саобраћајем и пројектованим пловним габаритом изнад акваторије канала од 6 m код максималног водостаја. Канал Врбас–Бездан је плован за теретњаке до 500 t носивости и има минималну пловну дубину 2 m и ширину 15,2 m. Тренутно је код Врбаса канал непроходан јер није у потпуности реконструисан покретни мост порушен 1999 г. Канал Бечеј – Богојево је плован за теретњаке до 1.000 t носивости и има минималну пловну дубину 2,15 m и ширину 21,5 m. Канал Косанчић–Мали Стапар је плован за теретњаке до 650 t носивости, само од ушћа до преводнице Руски Крстур km 3+750, која није у функцији, са максималном пловном ширином од 11,5 m.

Ваздушни саобраћај - када је у питању јавни ваздушни саобраћај, општина Кула је упућена на ваздушну луку "Аеродром Београд". За потребе привредне авијације користе се одговарајуће земљане подлоге у свакој катастарској општини.

Водопривредна инфраструктура

На простору општине налазе се водни системи основне и детаљне каналске мреже хидросистема Дунав – Тиса - Дунав и акумулација на бочном огранку Криваје.

Основну каналску мрежу чине следећи магистрални канали: део канала Врбас – Бездан, део канала Нови Сад – Савино Село, део канала Бечеј – Богојево, канал Косанчић – Мали Стапар и хидротехнички објекти: преводница и устава Мали Стапар и преводница и устава Руски Крстур.

Детаљна каналска мрежа - на територији општине изграђена је детаљна каналске мрежа, која је подељена на пет мелиорационих сливова на којима се налазе објекти

неопходни за функционисање одводне каналске мреже - пропусти, мостови, уставе и две црпне станице Сивац на каналу С-1 и Кула на каналу I-61 и Ц.С. Кула - Мали Иђош која је део система за наводњавање. Слинови за одводњавање КС-III и VКС-V простиру се на површини општина Кула и Врбас. Површина слива који припада општини Кула износи 8.620 ha, а површина слива VКС-V који припада општини Кула је 920 ha.

Системи за наводњавање - на граници катастарских општина Кула и Врбас изграђен је систем за регионално снабдевање водом северне Бачке, подсистем Кула - Мали Иђош у I фази са површином за наводњавање од 5.600 ha и црпном станицом капацитета 1,2 m³/sec.

У североисточном делу општине на бочном огранку Криваје К-18 односно на приступном каналу К-18-2 изграђена акумулација-језеро „Сава“ из којег се врши наводњавање око 200 ha земљишта које припадају ПД "Паноија", језеро залази на територију општине Кула.

Термоенергетска инфраструктура

Приликом изградње нових објеката енергетске инфраструктуре потребно је посебно обратити пажњу на заштићена природна добра на територији општине. Такође приликом планирања, пројектовања и изградње ових објеката, водити рачуна о смањењу конфликта између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (насеља, становништва, земљиште, итд.) и предузимање одговарајућих мера за санирање негативних последица (програм рекултивације, ревитализације, отклањања штета, итд).

Гасоводна инфраструктура

Планира се гасификација свих насељених места на простору општине Кула, прикључцима на регионални гасовод Госпођинци - Апатин. Насеља Липар, Црвенка и Крушчић преко ГМРС "Црвенка", Сивац преко ГМРС "Сивац", Мали Стапар преко ГМРС "Мали Стапар" (постоји могућност изградње ГМРС "Мали Стапар" са прикључком на разводни гасовод за Кљајићево) а Руски Крстур преко ГМРС "Руски Крстур" која се прикључује на разводни гасовод за општину Оџаци.

Предвиђена је изградња разводног гасовода за Оџаке на стационажи 49+800 km гасовода Госпођинци – Сомбор поред пута Кула – Руски Крстур, на већ изграђеном одвојку.

Такође је предвиђена изградња гасовода високог притиска за Кљајићево а на основу захтева ЈП "Србијагас". Гасовод једним својим делом се поставља на територији Општине Кула (К.о. Сивац) у складу са достављеним захтевом за уврштавање гасовода високог притиска за Кљајићево.

Транснационални гасовод "Јужни ток" - једним својим делом пролази кроз територију општине Кула. Траса гасовода је утврђена кроз атаре територије К.о. Кула, К.о. Црвенка и К.о. Сивац јужно од Великог Бачког канала. Просторним планом подручја посебне намене транснационалног гасовода "Јужни ток" ("Службени гласник РС" бр. 119/12 и 98/13), су утврђени и услови заштите, уређења и грађења на предметном објекту и припадајућим објектима и окружењу.

Нафтоводна инфраструктура

Са аспекта експлоатације енергетских извора (нафте, природног гаса и хидротермалних сировина), на предметном простору потребно је поред постојећих хидротермалних бушотина и инсталација и гасних бушотина унутар одобрених истражних простора НИС- НАФТАГАС и ЈП „Завод за изградњу“ Кула омогућити и будуће истражне радове на територији општине. Изградња објеката која прате експлоатацију гаса и хидротермалних сировина вршиће се на одобреном експлоатационом простору.

Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор - Нови Сад – Панчево – Београд – Смедерево – Јагодина – Ниш) представља плански документ вишег реда чија се решења на територији општине Куле уграђују у Просторни план општине Кула.

Реализација продуктовода предвиђена је у три фазе: I фаза - деонице Панчево - Нови Сад и Панчево – Смедерево; II фаза - деонице Смедерево - Јагодина и Јагодина – Ниш; III фаза - деонице Нови Сад - Сомбор и Панчево - Београд.

Изградња деонице продуктовода Нови Сад - Сомбор конципира се као једноцевни систем за транспорт моторних горива. Јужно од Врбаса па до терминала "Сомбор" продуктовод прати трасу

постојећег разводног гасовода: деоница РГ04-15 Госпођинци - Сомбор. Продуктовод се на појединим местима удаљава од постојећег гасовода и нафтовода због изграђених објеката у заштитној зони гасовода и нафтовода и поштовања минималног удаљења продуктовода од објеката која износи 30m са обе стране цеви.

Коришћење обновљивих извора енергије

У Србији се у наредним годинама очекују улагања у енергетски сектор и знатно већа коришћења обновљивих извора енергије (ОИЕ).

С обзиром да је Србија чланица Енергетске заједнице југоисточне Европе, има обавезу да повећа укупан удео ОИЕ са 21,8 на 29 осто.

Биомаса, биогаз, геотермална енергија

Енергетски производни објекти који користе обновљиве изворе енергије (биомаса, биогаз, геотермална енергија) градиће се у склопу радних комплекса, односно туристичких простора (геотермална енергија), како у насељима тако и ван, који ће ову енергију користити за сопствене потребе, а у случају већих капацитета вишак конектовати у јавну мрежу.

Појединачни енергетски производни објекти већих капацитета који би користили биомасу и биогаз за производњу енергије, као и енергетски објекти који би користили сунчеву енергију и енергију ветра већих капацитета који ће произведену енергију конектовати у јавну мрежу, могу се градити ван насеља.

Енергија ветра

Парк ветроелектрана се може градити на пољопривредном земљишту, ван зона насеља, шума, заштићених природних и културних вредности, уз сагласност надлежног Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

За искоришћавање енергије ветра, поред неопходних климатских карактеристика, један од важних фактора је и постојећа путна и железничка инфраструктура и приступачност терена на ком се планира изградња ветроелектрана. Такође, важан фактор је и покривеност територије средњенапонском и високонапонском мрежом и постојање трансформаторских станица и могућност прикључења на исте.

Одабирање погодног места за инсталацију ветрењача је најделикатнији и најодговорнији задатак кад се жели искористити енергија ветра. Стога избору локације предходи низ методолошких активности:

- коришћење метеоролошких података, које поседују хидрометеоролошке службе;
- теренска испитивања, да би се идентификовале области за детаљна испитивања (мерење брзине ветра, правац дувања ветра);
- геомеханичка својства терена;
- сеизмолошки аспекти;
- постојање посебних економско-финансијских захтева од стране локалне заједнице;
- могућност прикључивања на електроенергетски систем;
- постојање приступних путева и могућност транспорта опреме;
- утицај на животну средину и биодиверзитет - неугрожавање флоре и фауне, избегавање градње у границама заштићених природних добара и других еколошки значајних подручја и у њиховој непосредној близини.

Ограничења за изградњу ветроелектрана представљају:

- подручја заштићених природних вредности;
- подручја насељених места;
- грађевинско земљиште ван грађевинских подручја насеља;
- подручја експлоатације минералних сировина – глине.

Утицаји на околину постављања ветрењача су: расположивост земљишта, телевизијске и радио сметње, бука, естетика, утицај на биосферу и остала локална ограничења. Процењивање економичности ветрењача је комплексно. Јединствени параметар који се може поредити с осталим изворима енергије је производна цена енергије, односно време отплате инвестиције.

Енергија сунца као неисцрпни извор енергија све више добија на значају. Цена технологије за коришћење сунчеве енергије у протеклим годинама се значајно смањила, те у наредном периоду очекује се знатно веће коришћење те врсте енергије.

За соларне енергетске производне објекте потребно је обезбедити грађевинско земљиште изван насеља по правилу на пољопривредном земљишту лошијег бонитета. У насељу и изван насеља за постављање соларних енергетских производних објекта могу се користити и површине на којима је извршена експлоатација глине, након санације глинокопа.

Хидроенергетски потенцијал – на територији општине Кула "Програмом остваривања стратегије развоја енергетике Републике Србије у АП Војводини" (од 2007. до 2012. године) предвиђена је изградња електране у Руском Крстуру.

Постоји могућност да се на исти начин користи устава на Малом Стапару.

Развој енергетске инфраструктуре је у конфликту између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (земљишта, становништва и друго) и предузимању одговарајућих мера за смањење конфликта и санирање негативних последица (програми рекултивације/ревитализације отклањање штета и друго).

Електроенергетска инфраструктура

Потрошачи на простору обухваћеном планом напајају се електричном енергијом из јединственог електроенергетског система Србије. Основни објекат за снабдевање су трафостанице ТС 110/20 kV "Кула", ТС 110/20 kV "Врбас 1" (потрошачи у насељеним местима Кула и Руски Крстур) и ТС 110/20 kV "Црвенка" (потрошачи у насељеним местима Црвенка, Сивац, Крушчић, Липар и Нова Црвенка).

На територији општине се налазе следећи далеководи напонског нивоа 110 kV:

- далековод број 132/1 Сомбор 1 – Црвенка;
- далековод број 132/2 Црвенка – Кула;
- далековод број 132/3 Кула – Србобран;
- далековод број 181 Оџаци – Врбас 1;
- далековод број 1130 Кула – Врбас 1.

На датом простору постоји изграђена преносна средњенапонска мрежа 20 kV. Ова мрежа је највећим делом надземна, а само су делом у Кули, а краће деонице или одцепци у осталим местима изведени подземним кабловима.

Електронске комуникације и информациони системи

Телекомуникациона инфраструктура на подручју општине, којом су обухваћени телекомуникациони објекти, телефонске централе, спојни путеви и примарна мрежа у насељима, углавном ни по квалитету ни по капацитету није на задовољавајућем нивоу. Секундарна мрежа није на задовољавајућем нивоу, претежно је изведена надземно и недовољног је капацитета. Још увек није извршена аутоматизација и дигитализација телекомуникационе опреме и система у свим насељима општине.

Спојни путеви између телефонских централа нису у потпуности остварени оптичким кабловима, тако да су у функцији следеће међумесне кабловске релације: Врбас – Кула, Кула – Сомбор и Кула – Руски Крстур.

На релацији Црвенка – Нова Црвенка веза се остварује аналогним системом преноса по бакарним проводницима, а на релацијама Кула – Липар и Кула – Крушчић у функцији су радио-релејни системи веза.

За потребе система мобилних телекомуникација изграђене су базне станице у Кули, Руском Крстуру, Сивцу и Црвенки.

На делу подручја општине постоје кабловски дистрибутивни системи: Кула и у делу Црвенке, док у осталим насељима нема елемената кабловског дистрибутивног система.

ПП РС Кроз подручје општине Кула пролази коридор РР везе као и оптички кабл предвиђен за реконструкцију.

Комунални објекти и површине

Депонованье отпада на простору општине ће се у наредном планском периоду одвијати у складу са Стратегијом управљања отпадом и законском регулативом којом се дефинише ова област.

Према овој Стратегији, све локалне самоуправе су у обавези да израде регионалне и локалне планове управљања отпадом. Очекује се изградња регионалних санитарних депонија и трансфер станица, постројења за сепарацију рециклабилног отпада, санација постојећих сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину, проширење обима сакупљања отпада и др.

Општина Кула је у складу са Стратегијом управљања отпадом потписала Споразум о формирању региона за управљање комуналним отпадом. Потписнице овог споразума су поред општине Кула и општине Оџаци, Бач, Апатин и Сомбор.

Према овом споразуму за локацију регионалне депоније региона за управљање отпадом, одређена је постојећа депонија "Ранчево" у општини Сомбор.

Оставља се могућност да општина Кула приступи другом региону за управљање отпадом, уколико се за то укаже потреба.

Мрежа регионалних центара за управљање комуналним отпадом не искључује друге варијанте, што ће се тачно утврдити после потписивања међуопштинских споразума и доношења регионалних концепција управљања отпадом.

Локација трансфер станице, у општини Кула утврђена је Планом генералне регулације насељеног места Кула у непосредној близини постојеће депоније отпада. Оставља се могућност да трансфер станица може бити лоцирана и на другом простору на територији општине, под условом да се примене сви важећи прописи и критеријуми за њено лоцирање.

Неуређене депоније – према Закону о управљању отпадом, јединица локалне самоуправе била је дужна да у року од годину дана од дана ступања на снагу Закона о управљања отпадом изради попис неуређених депонија на свом подручју, а у року од две године изради пројекте санације и рекултивације неуређених депонија, на које сагласност даје АП Војводина. Попис неуређених депонија неопходно је да садржи податке о локацији, просторним и географком положају, врсти и количини отпада, рокове њихове санације и рекултивације као и друге податке значајне за реализацију пројекта.

У циљу успостављања система адекватног управљања отпадом на територији обухвата Просторног плана, а на основу Регионалног плана управљања отпадом и Локалног плана управљања отпадом за територију општине Кула, очекује се изградња регионалних санитарних депонија, трансфер станица, постројења за сепарацију рециклабилног отпада, санација постојећих сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину, проширење обима сакупљања отпада и др. Такође је потребно утврдити локације за одлагање инертног отпада и успоставити систем за сакупљање и третман посебних токова отпада – локално или регионално (отпадно уље, електронски/електрични отпад, истрошене батерије и акумулатори, отпадне гуме, стара возила, амбалажни отпад и други.

Уклањање животињских лешева – према важећој законској регулативи (Закон о ветеринарству) општине су у обавези да организују зоохигијенску службу која између осталог мора обављати послове нешкодљивог уклањања животињских лешева и отпадака животињског порекла.

Уклањање животињских лешева и отпадака животињског порекла се мора вршити тако да не представља ризик по друге животиње, људе и животну околину.

Уколико се за то укаже потреба на територији општине се може изградити објект за сакупљање, прераду или уништавање отпадака животињског порекла. За изградњу оваквог објекта потребно је сачинити Елаборат и доставити га Министарству пољопривреде водопривреде и шумарства – Управи за ветерину, на основу чега би се поверили ови послови локалној самоуправи.

У изузетним случајевима (који су утврђени Законом) уклањање животињских лешева се може вршити закопавањем или спаљивањем на сточном гробљу или у јами гробници која мора испуњавати услове прописане Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објекта за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице (односно у складу са важећом законском регулативом).

2.2.3. Непокретна културна добра

На основу утврђених градитељско-урбанистичких, архитектонских, историјских, културолошких и археолошких вредности сачуваног културног наслеђа орштине Кула, издвојена су културна добра са циљем њихове правне заштите и заштите кроз просторно планирање.

КУЛА

Споменици културе

1. Српска православна црква Св. Апостола Марка - проглашена за споменик културе од великог значаја решењем број 01-78/4, 01.03.1989. године од стране Покрајинског завода за заштиту споменика културе у Новом Саду.

2. Римокатоличка црква, Улица Лењина бр.16 – Решењем број 633-4711/99 од 25.1.2000. године Римокатоличка црква Светог Ђорђа у Кули је проглашена за споменик културе. (к.р.број 2845).

Евидентиране нерокретности под претходном заштитом

Просторно културно - историјске целине

Просторну културно – историјску целину центра Куле чини део уличних низова објекта уз Улицу Лењинову, Јосипа Крамера, Ђуре Стругара и Трг Ослобођења, где је оцењено да је сачувана стара регулација низовима јавних, сакралних и стамбених објекта значајних за развој Куле.

- 1.** Потез у Улици Лењиновој
- 2.** Потез у Улици Јосипа Крамера
- 3.** Трг Ослобођења

Појединачни објекти

Профана архитектура

1. Има укупно 6 евидентираних локалитета са објектима профане архитектуре то су: хотел «Кула», школа (к.п.број 2834/2), објекти у Улици Лењиновој: бр. 25, 24, 8, 7, 5 и 3, објекат Дома културе са спомен целином, објекти у Улици Јосипа Крамера: бр. 6, 14, 16, и 22 и објекти у улици Стевана Сремца прека кућа и озидани лагум и објекат у Улици Железничкој бр. 29.

Објекти техничке културе

1. индустријски објекат – млин, на обали канала Бездан - Врбас, Улица Јосипа Крамера бр.17 (к.п.број 4266)
мостови преко канала Бездан - Врбас, на крају Улице Вељка Влаховића и Улице Јосипа Крамера.

Знаменита места

Евидентирано је 8 локалитета знаменитих места.

Археолошки локалитети

На простору атара насеља Кула евидентирано је 14 археолошких локалитета.

РУСКИ КРСТУР

Нерокретна културна добра

Сроменици културе

Сакрална архитектура

1. Русинска грко-католичка црква, Решењем број 01-309/1-69 од 18. јуна 1969. године Покрајинског завода за заштиту сроменика културе Нови Сад, црква и иконостас су стављени под заштиту Закона као споменик културе

2. Водица у атару Руског Крстура (к.п.број 7312), одлука Владе РС 05 бр. 633-609/98-28 у Београду 20.02.1998, објављено у "Сл.гласнику РС", број8/98.

Профана архитектура

1. Русинска кућа, Ул.маршала Тита бр. 178 (раније 158) – у Сл. Листу АПВ 28/91 од 30.12.1991.године, категорисан као споменик културе од великог значаја, Решењем Завода бр.225 од 14.јуна 1965. године стављена под заштиту Закона.

Евидентиране непокретности под претходном заштитом

Просторно културно - историјска целина

Просторну културно – историјску целина центра Руског Крстура чине делови уличних низова објеката у Улици Маршала Тита и делу Улице Фрушкогорске.

Појединачни објекти

Евидентирано је 5 локалитета са појединачним објектима.

Знаменита места

Евидентирано је 6 локалитета знаменитих места.

Археолошки локалитети

Евидентирано је 5 археолошких локалитета у атару Руског Крстура

КРУШЧИЋ

Непокретна културна добра

У Крушчићу за сада нема утврђених непокретних културних добара.

Евидентиране непокретности под претходном заштитом

На основу утврђених градитељско-урбанистичких, архитектонских, историјских, културолошких и археолошких вредности сачуваног културног наслеђа насеља Крушчић издвојена су доле наведена културна добра са циљем њихове правне заштите и заштите кроз просторно планирање.

Појединачни објекти

Сакрална архитектура

Римокатоличка црква у Улици Маршала Тита, саграђена 1783. године

Профана архитектура

Евидентирана су 4 локалитета са објектима профане архитектуре

Знаменита места

споменик победе у центру села са бистом подигнутом у знак сећања на народног хероја у непосредној околини 1982. године. (к.п.број 1098/1)

Археолошки локалитети

На простору Крушчића евидентирано је 8 археолошких локалитета

ЦРВЕНКА

Непокретна културна добра

У Црвенки за сада нема утврђених непокретних културних добара.

Евидентиране непокретности под претходном заштитом

На основу утврђених градитељско-урбанистичких, архитектонских, историјских, културолошких и археолошких вредности сачуваног културног наслеђа Црвенке, издвојена су доле наведена културна добра са циљем њихове правне заштите и заштите кроз просторно планирање.

Просторно културно - историјске целине

1. Комплекс радничке колоније
2. Комплекс уз фабрику шећера
3. Подруми за вино

Појединачни објекти

Сакрална архитектура

1. Римокатоличка црква (к.р.број 3021/1)

Профана архитектура

1. Улица Маршала Тита бр.59 (к.п.број 2896)

2. Улица Маршала Тита бр. 96 (к.п.број 2350/1)

3. низ житних амбара лоцираних на обали канала (к.п.број 3145/1 и 3145/2)

Објекти техничке културе

Мост преко канала Бездан-Бечеј, на крају Улице Вељка Влаховића и Млинарске

Знаменита места

1. спомен-плоча на пословној згради Индустије грађевинског материјала "Јединство"

2. старо Јеврејско гробље на крају села, према северу. (к.р.број 763/3 и 763/4).

Археолошки локалитети

На простору атара Црвенке се налази 8 евидентираних археолошких локалитета.

НОВА ЦРВЕНКА

Непокретна културна добра

У Новој Црвенки за сада нема утврђених непокретних културних добара.

Евидентиране непокретности под претходном заштитом

На основу утврђених градитељско-урбанистичких, архитектонских, историјских, културолошких и археолошких вредности сачуваног културног наслеђа Нове Црвенке, издвојена су доле наведена културна добра са циљем њихове правне заштите и заштите кроз просторно планирање.

Појединачни објекти

На простору Нове Црвенке се налази 5 локалитета са евидентираним појединачним објектима.

ЛИПАР

Непокретна културна добра

У Липару за сада нема утврђених непокретних културних добара.

Евидентиране непокретности под претходном заштитом

На основу утврђених градитељско-урбанистичких, архитектонских, историјских, културолошких и археолошких вредности сачуваног културног наслеђа насеља Липар, издвојена су доле наведена културна добра са циљем њихове правне заштите и заштите кроз просторно планирање.

Појединачни објекти

На простору Липара се налази 4 локалитета са евидентираним појединачним објектима.

Знаменита места

На простору Липара се налази 5 локалитета са евидентираним знаменитим местима.

Археолошки локалитети

На простору Липара се налази 5 локалитета са евидентираним археолошким локалитетима.

СИВАЦ

Непокретна културна добра

На основу утврђених градитељско-урбанистичких, архитектонских, историјских, културолошких и археолошких вредности сачуваног културног наслеђа Сивца, издвојена су доле наведена културна добра са циљем њихове правне заштите и заштите кроз просторно планирање.

СПОМЕНИЦИ КУЛТУРЕ

Сакрална архитектура

1. Српска православна црква Светог Николе, Решењем Покрајинског завода за заштиту споменика културе бр. 917/67 од 23. јануара 1968. године, стављена под заштиту Закона.
2. Уписом у Регистар споменика културе, на основу Решења бр. 6451, од 27.12.1976. године, заштићена је књижно архивска грађа. Црква је саграђена 1868. године – црква ужива претходну заштиту.

Евидентиране непокретности под претходном заштитом

Просторно културно - историјске целине

Просторно културно – историјска целина Малог Стапара, налази се на 5 km од Сивца на каналу – то је комплекс објеката који прати постанак и развој Великог бачког канала: **преводница шлајз, стари млин и управна зграда**. Заштићену околину чине објекти са прирадајућим парцелама уз канал.

СПОМЕНИК ПАНОНИЈИ - на територија К.О.Сивац – мали канал од Малог Стапара до Новог Сада градио се у периоду од 1872. до 1875. године.

Појединачни објекти

Сакрална архитектура

1. Реформатска црква
2. Римокатоличка црква

Профана архитектура

На простору Сивца се налази 5 локалитета са евидентираним објектима профане архитектуре.

Знаменита места

На простору Сивца се налази 12 локалитета са евидентираним знаменитим местима.

Археолошки локалитети

На простору Сивца се налази 23 евидентирана археолошка локалитета.

2.2.4. Природна добра

Основни циљеви заштите природних одбара и биодиверзитета дефинисани су Просторним планом Републике Србије и Регионалним просторним планом АП Војводине. Основни циљ **заштите природних добара и биодиверзитета, према Регионалном просторном плану АП Војводине** подразумева њихову заштиту и унапређење. За концепцију заштите природних добара и биодиверзитета од значаја је идентификација подручја за европску еколошку мрежу NATURA 2000. Део будуће еколошке мреже ће чинити утврђени еколошки коридори од међународног значаја, регионални и локални еколошки коридори. Валоризација регионалних и локалних еколошких коридора је у току. Идентификовани еколошки коридори од регионалног значаја су слатинско-степски коридор Бачке који повезује пашњаке и ливаде од Риђице до Сивца и водотоци и канали и њихов обалски појас односно пловни делови основне каналске мреже ХС ДТД.

На основу претходних истраживања и валоризације, биће дефинисани статус, просторни обухват и режими заштите за слатине Бачке (слатине код Руског Крстура) и за лесне долине Криваје (чији се део налази на територији општине Кула) – као предео изузетних одлика. Студија заштите заштићеног подручја ПИО "Лесне долине Криваје", је у фази израде. Међународно значајна биљна подручја (ІРА), на територији општине су Телечка I (Липар – Буси).

Станишта природних реткости

На основу стручних и научних публикација, теренских истраживања, као и према постојећој документацији Покрајинског Завода за заштиту природе, на овим просторима се налази већи број локалитета који представљају станишта природних реткости.

Ова станишта обухватају остатке степа, влажних ливада, која се углавном користе као пашњаци или кошанице. Остаци степске вегетације и влажна станишта (влажне ливаде, тршћаци, слатине) смештена у дубоким долинама лесног платоа, као и уз сталне и привремене водотокове већином су угрожена нелегалним одлагањем комуналног отпада, непланским пошумљавањем и ненаменским преоравањем. Ова подручја посебно степски фрагменти, представљају станишта природних реткости од националног и међународног значаја. У циљу њиховог очувања на простору Општине, неопходно је извршити њихово картирање, валоризацију и формирати заштићена подручја. Картирање и валоризација ових локалитета је део петогодишњег програма рада Завода за заштиту природе.

У складу са Уредбом о заштити природних реткости ("Службени гласник РС", бр. 50/93.) на њиховим стаништима се уважава I степен режима заштите. У границама I степена заштите забрањује се коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности, осим научних истраживања и контролисане едукације. Коришћење простора у близини ових микролокалитета треба ускладити са потребама опстанка врста природних реткости.

Подручја предвиђена за заштиту на територији општине Кула:

Рибњак Руски Крстур, је значајно станиште птица водених станишта, издваја се гнежђење црвенокљуног лабуда, миграцију чапље кашикаре и велике беле чапље. Постоји опасност од загађења воде еолском ерозијом (материјама са пољопривредних површина).

Колектори отпадних вода фабрике алкохола "Панон" и фабрика шећера "Црвенка" због присуства велике количине органских материја у отпадним водама представљају гнездилшта сабљарке и црвеноноге властелице, црноглавог галеба и обичне чигре. Са друге стране треба имати у виду да квалитет пречишћеног ефлуента мора одговарати квалитету воде реципијента (Велики Бачки канал). Због присуства ретких и угрожених врста на овом простору, у случају рекултивације простора и реконструкције постојећег уређаја за пречишћавање (у складу са квалитетом и квантитетом ефлуента) неопходно је имати услове за заштиту природе.

Долина Буси и остаци степе у бочном огранку Криваје, све до Фалционовог салаша на самој граници општине Кула, као и дубока долина са Кривајом (ван граница орштине) одређено је 2005. године за међународно ботанички значајно подручје (ИПА подручје) у нашој земљи. Представља станиште угрожених врста са Црвене књиге флоре Србије, заштићених и ретких представника као што су гороцвет, пругасти шафран, памук трава, жабља трава, илирски љутић и друго. Ово су потенцијална станишта за реинтродукцију и увећање природних популација критички угрожене врсте (ЦР) Црвене књиге флоре Србије, степског козинца и ретке степске врсте козинца, с обзиром да се јављају на малобројним локалитетима истоветних степских станишта у долини и бочним долинама Криваје. Истовремено су ово потенцијална станишта (ЕХ) врсте црвене књиге флоре Србије, висеће жалфије која је исчезла из наше флоре и ретке врсте гостанике, те постоји реална могућност да се реинтродукују са очуваних станишта из суседне Мађарске.

Падине Телечке са сурдуцима, у околини Сивца и Црвенке обрасле су ливадско - степском вегетацијом у чијем саставу су заступљене заштићене биљне врсте од којих памук трава развија најбогатије популације. Ово подручје је знатно угрожено изградњом легалних и дивљих депонија и другим активностима којима се уништавају малобројни фрагменти са остацима степе на лесу.

Слатине у околини Руског Крстура, се јављају у великој рускокрстурској депресији, у којој је не постојање природне дренаже, условило појаву сабиралишта слане подземне воде и сланог земљишта. Остаци ових слатина након мелиоративних и агрокултурних захвата, карактерише присуство ливадско - степске вегетације континенталних слатина класе Festuco - Puccinellietea, реда Festuco - Puccinellietalia, од којих се на овом делу фрагментарно јављају значајне заједнице безбридњачке свезе, сланих влажних до јако исушених станишта, као и састојине заједнице камфорике, на најљућим слатинама које су полупустињског едемског панонског обележја. У флористичком саставу појављују се угрожене и заштићене врсте правих халофита, као што су шварцербергова боквица са светске Црвене листе биљака, панонски звездан, камфорика и др. На слатинама око Руског Крстура забележене су јединствене комбинације ових врста представљене заједницом.

Континенталне слатине су као тип станишта приоритет заштите на европском нивоу. Од 2003. године Завод за заштиту природе Србије, у оквиру програма рада, ради на валоризацији природних вредности слатина у Војводини које представљају једне од најугроженијих типова станишта.

2.3. КВАЛИТЕТ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ

У Просторном плану Републике Србије и Регионалном просторном плану АП Војводине дата је просторна диференцијација животне средине према стандардима и искуствима ЕУ, а узимајући у обзир постојеће стање квалитета животне средине и тренд у наредном периоду. На основу ове диференцијације животне средине у општини Кула, насеља Кула и Црвенка, као и зоне интензивне пољопривреде, линије државних путева I и II реда и пруга сврстана су у подручја угрожене животне средине са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

Један од највећих еколошких проблема на територији општине Кула је загађеност површинских вода, првенствено канала Врбас-Бездан, као и латералних канала I-64 и I-61. Канал Врбас-Бездан, односно Великог бачког канала, који према Просторном плану АПВ представља еколошки "црну" тачку, због чега је потребно да се у наредном планском периоду изврши његова санација и ремедијација.

Загађења овог канала су настала услед испуштања непречишћених фекалних и индустријских отпадних вода, са простора општине и то првенствено фекалних вода из насеља Црвенка и Кула, али и из индустријских објеката у којима су делатност обављала већа индустријска предузећа, која су своје непречишћене или делимично пречишћене отпадне воде упуштала у канал. У овим насељима постоји делимично изведена фекална канализација чији је реципијент латерални канал I-64, а крајњи реципијент је канал Врбас – Бездан.

Подаци добијеним Републичког хидрометеоролошког завода који врши контролну квалитета воде водотока канала ДТД Врбас-Бездан на профилима: Мали Стапар, Врбас I и II, показују да квалитет воде у овом водотоку не одговара квалитету који је прописан Уредбом о категоризацији вода, по којој квалитет воде у каналима треба да одговара II а односно II б класи водотока. По подацима овог Завода квалитет воде у каналу низводно од Куле, је сврстан у ванкласну категорију као потпуно деградирани водотоци.

Према подацима садржаним у Елаборату које је радио Норвешки институт за истраживање вода (НИВА) на територији општине Кула евидентирани су загађивачи вода канала ХС ДТД Врбас–Бездан и латералних канала I-64 и I-61.

Табела I-4: Загађивачи канала Врбас–Бездан и латералних канала I-64 и I-61

Извор	Активност	Капацитет произ.	Примедбе
Насеље Црвенка	комунална отпадна вода	нема тачних података	- нема третмана - пречистач није у функцији
Насеље Кула	комунална отпадна вода	25 km канализационе мреже	- нема третмана - пречистач није у функцији
Фабрика шећера 'Црвенка'	производња шећера 100 дана у години	6000 t репе/дан 80000 t шећера/год.	користе лагуне капацитет недовољан
Фабрика бисквита 'Јаффа'	производња бисквита	-	годишња количина отпад. вода 35000m ³ -постоји биодиск
Фабрика 'Панон'	производња алкохо.	50 m ³ алкохола/дан	непознато загађење
Фабрика коже 'Етерна' Кула	прерада коже	40 t сирове коже/дан 5 t протеина/дан	делимично изграђен предtretман никад у функц.
Фабрика арматура 'Истра'	фабрика арматура	35% искоришћења	изграђен предtretман, загађује тешким металима

Подаци из овог елабората су дати на основу анализа из претходних година, стање се знатно променило јер су неки од наведених загађивача прекинули са радом, као што је фабрика арматуре "Истра" и фабрика коже "Етерна", док су

неки смањили обим рада, као што и фабрика алкохола "Панон". Ниво загађења је због дешавања у привреди свакако смањен али загађивања и даље постоје. Ова загађења настају услед упуштања непречишћених или делимично пречишћених отпадних вода из насеља Кула и Црвенка и отпадних вода из индустрија које имају делимично урађене пречистаче, или их уопште немају.

У циљу ревитализације канала Врбас – Бездан, општине Кула и Врбас су потписале Споразум о изградњи заједничког пречистача који је лоциран на територији општине Врбас. До овог пречистача кроз територију општине Кула – од насеља Кула и Црвенка планиран је и делимично изведен колектор отпадних вода.

Предстоје активности на испитивању квалитета муља у каналу Врбас – Бездан. Општина Врбас је предузела активности испитивања квалитета муља у каналу, док ове активности предстоје и у општини Кула.

Квалитет земљишта - на територији општине је присутно загађивање земљишта које настаје услед неконтролисане примене минералних ђубрива и хемијских средстава заштите, неадекватног одлагања комуналног и другог отпада

Података о обиму загађивања земљишта нема, јер се на простору општине не врше мерења и истраживања квалитета земљишта.

Квалитет ваздуха - према подацима које нам је доставио Фонд за заштиту животне средине општине Кула, на територији општине Кула се врше мерења концентрације полена, којим су обухваћена сва насеља. Мерења се врше за 24 алергене врсте полена уз помоћ Хирстовог уређаја (клопка за полен). Уређај је постављен на згради дома културе у Сивцу и његови подаци су релевантни у полупречнику од 25 km, што значи да обухвата сва насеља на територији општине Кула, део општина Сомбор, Бачка Топола, Мали Иђош, Оџаци и Врбас.

Проблем загађивања ваздуха везан је за одвијање саобраћаја, урбану средину и насељена места. Као могући извори загађивања ваздуха на простору општине евидентирани су: саобраћај моторних возила посебно на државним путевима који пролазе кроз насеља, затим дифузни тачкасти извори – котларнице и бројна индивидуална ложишта на читавом простору општине. Поред наведених извора загађивања као извори загађења су и индустријски објекти који у садашњим условима раде са смањеним капацитетом и са прекидима, али су и ови објекти извори загађења ваздуха.

На основу наведених података може се закључити да се на територији општине Кула не врше редовна и систематска мерења показатеља квалитета животне средине и из тог разлога се не може утврдити стварно стање квалитета животне средине на њеном простору. Изузетак су мерења квалитета ваздуха (концентрације полена) и квалитета површинских вода на каналу Хс ДТД Врбас – Бездан који заједно са латералним каналима I-64 и I-61 спада у најзагађеније водотоке у Европи.

3. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРОСТОРА ОПШТИНЕ КОЈИ МОЖЕ БИТИ ИЗЛОЖЕН ЗНАЧАЈНОМ УТИЦАЈУ

Територија општине Кула захвата површину од 481 km², на овој површини живи 49.531 становник или 102,5 ст/ km². Према првим резултатима пописа из 2011. године у општини Кула живи 44.539 становника или 92,6 ст/км²

Од укупне површине територије општине 43.797,06 хектара чини пољопривредно земљиште или 90,97 % општинске територије. У структури обрадивих површина највећу заступљеност имају њиве које чине 85,6 % општинске територије.

Пољопривредно земљиште као најзначајније природно богатство овог простора може бити угрожено услед примене хемијских средстава у пољопривредној производњи. Према Просторном плану Републике Србије, општина Кула као што је наведено се налази у зони интензивног загађивања земљишта услед примене агротехничких мера. Пољопривредно земљиште такође може бити угрожено услед непрописног одлагања комуналног и индустријског отпада јер ни једна депонија са територије општине није урађена по важећим прописима. Пољопривредно земљиште може бити угрожено услед упуштања отпадних вода у непрописно изграђене септичке јаме и упојне бунаре.

Недовољна пошумљеност земљишта готово у свим деловима територије општине (0,38%) може довести да доминантни ветрови изазову еолску ерозију. Последица одношења пољопривредног земљишта и усева у фази семена је смањење приноса усева у пољопривреди.

Територија општине је испресецијана мрежом канала основне и детаљне каналске мреже, који су изложени негативним утицајима певенствено отпадних фекалних и индустријских вода. Канали ХС ДТД на територији општине су подељени на пет мелиорационих сливова на којима се налазе објекти неопходни за функционисање одводне каналске мреже - пропусти, мостови, уставе и две црпне станице (Ц.С.) Сивац на каналу S-1 и Кула на каналу I-61 и Ц.С. Кула - Мали Иђош која је део система за наводњавање. Сливови за одводњавање КС-III и ВКЦ-V простиру се на површини општина Кула и Врбас. Површина слива КС-III који припада општини Кула износи 8.620 ha, а површина слива ВКЦ- V који припада општини Кула је 920 ha.

На граници катастарских општина Кула и Врбас изграђен је систем за регионално снабдевање водом (наводњавање) северне Бачке, подсистем Кула-Мали Иђош у I фази са површином од 5.600 ha и црпном станицом капацитета 1,2 m³/s.

У североисточном делу општине на бочном огранку Криваје К-18 односно на приступном каналу К-18-2 изграђена акумулација - језеро "Сава" из којег се врши наводњавање око 200 ha земљишта које припадају ПД "Панонија", а које делимично залази на територију општине Кула.

Ови канали су изменили хидрографске и хидролошке карактеристике простора општине, јер се њиховом изградњом омогућило деловање на режим површинских и подземних вода. Ове канале је потребно одржавати у функцији и по потреби извршити њихову доградњу.

Негативном утицају су изложене површинске и подземне воде јер на територији општине Кула само два насеља имају уређаје за пречишћавање отпадних вода (Кула и Црвенка) који су ван функције, те се отпадне воде из фекалне канализације ових насеља упуштају потпуно непречишћене у канал I-64, док остала насеља немају уређаје за пречишћавање отпадних вода већ се фекалне отпадне воде упуштају у септичке јаме које су углавном непрописно урађене.

На територији општине се налазе радне зоне са индустријским објектима који продукују велике количине отпадних вода и испуштају их у латералне канале делта I-64 и I-61, али и директно у велики канал Врбас – Бездан.

Према подацима датим у "Елаборату привремене заштите канала ДТД у зони Врбас – Кула - Црвенка од загађења отпадним водама " који је израђен 2001. год од стране Грађевинског факултета у Суботици, затим подацима из акционог плана "Канал за живот" који је израђен у току 2006. године од стране ЈВП "Воде Војводине, подацима из елабората "Ревитализација Великог канала кроз Врбас" рађеног од стране Норвешког института за истраживање вода НИВА израђеног у току 2006. године као и на основу података добијених анкетирањем привредних и индустријских субјеката, на територији општине су евидентирани загађивачи површинских вода.

Фабрика шећера "Црвенка" отпадне воде од истовара и прања репе испушта у таложна поља и у лагунама биолошки пречишћава. Квалитет пречишћене воде која се испушта у реципијент - канал I-64 није познат, јер се не врше мерења на месту упуштања.

Фабрика алкохола "Панон" своје расхладне воде испушта директно у канал I - 64. Према подацима добијеним од надлежних из ове фабрике квалитет упуштених вода одговара квалитету каналске воде.

Укупна површина таложних поља фабрике шећера и фабрике алкохола износе приближно 90 хектара.

Реципијент технолошких отпадних вода из ових фабрика је десна делта I - 64 у коју се упуштају отпадне воде из процеса производње.

Фабрика бисквита "Јаффа", је доставила своје податке у којима се наводи да је укупна годишња количина отпадних вода из ове фабрике приближно 35000 м³. У поступку је пројектовање и извођење цевовода за технолошке воде са одвајачем масти. Санитарне воде се у годишњој количини од 8000 м³, се пречишћавају путем биодиска и упуштају у реципијент.

Укупна годишња количина чврстог отпада из ове фабрике је 388 тона, од ове количине 241 тона се одлаже на насељску депонију и 147 тона отпада се упућује на рециклажу и даљу употребу.

Постојећа просторна организација и људске активности које се на њему одвијају, директно или индиректно утичу на промене еколошких карактеристика посматраног простора.

На основу наведеног констатујемо да је постојећи начин заштите животне средине општине Кула је недовољан, те су због тога угрожени веома важани ресурси као што су површинске и подземне воде, земљиште и ваздух .

4. РАЗМАТРАНИ ПРОБЛЕМИ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТН СРЕДИНЕ У ПЛАНУ И ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ИЗОСТАВЉАЊА ОДРЕЂЕНИХ ПРОБЛЕМА

Проблем загађивања површинских и подземних вода, пре свега канала ХС ДТД - "Врбас-Бездан" и канала I-64 и I-61 је најзначајнији проблем загађености животне средине на територији општине Кула, који је разматан Планом.

Један од најзначајнијих проблема у области заштите животне средине на територији општине Кула, је загађивање површинских и подземних вода пре свега индустријским и фекалним отпадним водама. На територији општине постоје велики загађивачи површинских али и подземних вода, то су пре свега велики индустријски капацитети:

фабрика шећера, фабрика алкохола, фабрика бисквита "Јаффа". Из ових индустријских капацитета се врши упуштање отпадних вода у латералне канале I - 64 и I - 61, и у канал Врбас – Бездан. Загађивање воде у овом каналу настаје и услед упуштања фекалних вода из насеља Кула и Црвенка, с обзиром да ова насеља имају делимично изведену фекалну канализацију, али су им уређаји за пречишћавање отпадних вода изван функције, па се фекална отпадна вода непречишћена упушта у канал Врбас - Бездан. Већи делови ових насеља као и остала насеља са територије општине немају фекалну канализациону мрежу, па се отпадне воде упуштају у септичке јаме, упојне бунаре или друга неуређена места.

С тим у вези у припреми су и активности везане за израду Пројекта коначног решавања проблема загађења и чишћења Великог Бачког канала које спроводи Министарство заштите животне средине у сарадњи са Фондом за заштиту животне средине, Фондом за капитална улагања АП Војводине, ЈВП "Воде Војводине", општином Врбас и општином Кула. За израду овог пројекта ангажован је институт за водопривреду "Јарослав Черни" из Београда, домаће стручне и научне организације и страни експерти.

Везано за ове активности до сада је урађен пројекат главног колектора регионалне канализације Кула - Врбас и изведена је доница овог колектора у општини Врбас и делом у општини Кула, као и документација за централно постројење за пречишћавање отпадних вода, урађен је пројектни задатак за израду главног колектора регионалне канализације од km 8+057 до km 12+500 и црпних станица Кула 1. и 2. као и катастар загађивача вода од Црвенке до Врбаса и испитивање седимента односно муља у сектору Врбаса.

За потребе израде пројектне документације рађене су бројне анализе и студије у којима су учествовали поред домаћих и стране институције као што је Royal haskoning Nederland, затим Dag Berge са Норвешког института за истраживање вода (НИВА) затим Dekonta из Чешке Републике и друге. Урађена је и база података "Катастри индустријских загађивача басена Врбас – Кула - Црвенка" и програм мониторинга квалитета отпадних вода за пројекат "Ревитализација Великог Бачког канала - ДТД" који је израдио Природно математички факултет, департман за хемију у Новом Саду. Мониторингом је обухваћен период од 4 године, до сада је праћен квалитет воде на овом сектору у периоду 2008-2011 година. Такође је урађена и студија о процени утицаја централног постројења за пречишћавање отпадних вода насеља Врбас и Кула, у насељу Врбас на животну средину, коју је урадио Факултет техничких наука у Новом Саду.

Општина Кула за сада је у фази изградње главног колектора регионалне канализације Кула – Врбас.

Проблем недовољне комуналне опремљености насеља на територији општине је такође један од значајних проблема заштите животне средине, који је разматран Планом.

Комунална опремљеност насеља са територије општине је незадовољавајућа јер само два насеља (Кула и Црвенка) од укупно седам насеља на територији општине имају делимично изведену фекалну канализациону мрежу и уређаје за пречишћавање отпадних вода који нису у функцији. Највећи проценат отпадних вода из насеља се упушта у несанитарне септичке јаме чиме се загађују подземне воде и земљиште.

Проблем снабдевања насеља општине довољним количинама питке воде и обезбеђење заштите и исправности воде за пиће је један од веома значајних проблема заштите животне средине и комуналних проблема на територији општине и шире, који је такође разматран Планом.

Насеља Кулске општине се снабдевају водом из дубоко бушених бунара из издани различитих дубина и то углавном сировом непрерађеном водом. Да би се обезбедило сигурно и квалитетно снабдевање насеља општине питком водом, планом је разматрана локација која би обезбедила потребе за пијаћом водом већих насеља на територији општине (Кула, Црвенка).

Према Просторном плану Републике Србије, општина Кула припада бачком регионалном систему водоснабдевања чију окосницу водоснабдевања чини алувијон Дунава. До реализације овог система на територији општине се планира општински водозахват између Куле и Црвенке. Тачна локација водозавата би била дефинисана након детаљних хидрогеолошких испитивања.

Загађивање земљишта услед примене агротехничких мера је један од проблема загађивања на територији општине Кула и шире, који је разматран Планом.

Према оцени стања квалитета животне средине, датој у Просторном плану Републике Србије, територија општине, се налази на простору на којем је заступљено интезивно и умерено загађивање земљишта услед примене агротехничких мера.

Проблем депоновања отпада је један од значајнијих проблема заштите животне средине на територији општине који је разматран Планом.

Депоновање отпада на простору општине се по насељима и то на депонијама (сметлиштима) која нису уређена према важећим прописима. Овим Планом је предвиђено да ће се одлагање отпада вршити у складу са Стратегијом управљања отпадом. С тим у вези планира се санација постојећих депонија које се могу користити до реализације Стратегије. Планирана је рекултивација као завршна фаза у експлоатацији депонија. У Стратегији управљања отпадом, депонија у Кули је категорисана као званична депонија - сметлиште које се може користити у периоду до пет (5) година под условом да се претходно изврши санација са минималним мерама заштите. С тим у вези мора се извршити преиспитивање могућности коришћења кулске депоније за депоновање отпада са територије општине за наредних пет година. Депоновање отпада ће се након реализације Стратегије управљања отпадом, вршити у складу са споразумом за управљање отпадом на нивоу региона који мора бити усклађен са критеријумима датим у Стратегији управљања отпадом. Трансфер станица на територији општине биће лоцирана у складу са важећим критеријумима. Као потенцијална локација трансфер станице према Стратегији управљања отпадом наведена је постојећа депонија у Кули. По насељима ће се организовати сакупљачке станице. Ове станице могу да служе као сабирни центри за рециклабилне материјале. Оставља се могућност да два и више насеља формирају једну сакупљачку станицу.

Проблем загађивања ваздуха отпадним честицама и гасовима из ложишта и котларница породичних, вишепородичних стамбених и привредних објеката је такође један од значајних проблема заштите животне средине на територији општине који је разматран Планом.

Један од проблема загађивања животне средине на територији општине настаје услед загревања објеката породичног, вишепородичног становања и привредних објеката. На овај начин се загађује ваздух продуктима сагоревања енергената (првенствено угља) из ложишта и котларница породичних и вишепородичних и привредних објеката. Гасификацијом насеља у општини би се смањило овај вид загађивања.

Проблем загађивања животне средине продуктима који настају у саобраћају (издувни гасови, бука и вибрације -нарочито у насељима) је такође значајан проблем заштите животне средине који је разматран овим Планом.

Проблем загађивања животне средине на територији општине настаје услед одвијања транзитног саобраћаја кроз насељске просторе јер кроз територију општине пролазе државни путеви I и II реда који чак са 34 % дужине своје трасе на територији општине пролазе кроз насеља. Саобраћај у насељу загађује животну средину издувним гасовима, буком, вибрацијама.

Проблем постизања оптималне шумовитости на територији општине је један од проблема значајних за заштиту животне средине на њеној територији.

Планом је анализирана шумовитост укупног простора која износи 0,4 % и знатно је мања од постојеће шумовитости у Војводини која износи 6,8 % и шумовитости западно – бачког округа која износи 5,5 %, као и од оптималне шумовитости дате у Просторном плану Републике Србије која би за Војводину требало да износи 14,3 % и за западно- бачки округ 10,1 %. Постизање оптималне шумовитости дате у Просторном плану Републике Србије за територију општине Кула, је један од значајних проблема ,јер на територији општине Кула нема просторних могућности за реализацију планиране шумовитости.

Проблем измуљивања канала Врбас–Бездан, стабилизације и одлагања муља је такође један од значајних проблема заштите и ревитализације овог канала и животне средине у окружењу канала, с обзиром да је канал до сада био реципијент отпадних вода, те се поставља питање квалитета муља.

У току је припрема на изради студије седимената у каналу Врбас - Бездан и решавања проблема одмуљивања канала и стабилизације и депоновања муља.

Проблем недостатка података о квалитету животне средине је такође један од проблема разматраних Планом који се мора решити успостављањем мониторинга животне средине који су законом прописани.

Као посебан проблем који је веома значајан за заштиту животне средине на територији општине је недостатак података о квалитету животне средине јер се на територији општине мерења квалитета параметара животне средине, не врше уопште или се не врше редовно. Стога је веома значајно успоставити континуирани мониторинг параметара квалитета животне средине, што је са аспекта заштите животне средине веома битно јер се тиме утврђује стварно стање квалитета животне средине на основу којег се могу планирати мере заштите.

5. ПРИКАЗ ПЛАНОМ ПРЕДВИЂЕНИХ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА У КОНТЕКСТУ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Планом су дате мере и активности као и варијантна решења у случају водоснабдевања и депоновања отпада, као и варијантно решење у случају да не дође до усвајања Плана.

Планом је у предвиђено да се водоснабдевање насеља на територији општине врши са изворишта водоснабдевања које има свако насеље. Међутим, како је количина воде на извориштима водоснабдевања за нека насеља недовољна (Црвенка) и нема услова за њихово проширивање, планирано је да се на резервише извориште водоснабдевања за насеља на територији општине Кула и то на простору између Црвенке и Куле на десној обали канала Врбас – Бездан. Према Просторном плану Републике Србије водоснабдевање насеља на простору општине Кула и шире би се вршило из регионалног система за водоснабдевање Бачке – чију окосницу чини алувијон Дунава. До релизације овог система као варијантно решење резервисано је извориште водоснабдевања за територију општине, који је потребно заштитити од загађивања.

Депонованье отпада са територије општине ће се вршити у складу са Стратегијом управљања отпадом, при чему се оставља као могућност коришћење постојећих депонија које се морају уредити у складу са прописима, или могућност да два или више насеља користе заједничку депонију. Депонија у Кули је према Националној стратегији категорисана као званична депонија која се може користити под условом да се изврши санација са минималним мерама заштите. Након реализације Стратегије и формирања регионалних депонија и трансфер станица постојеће депоније је потребно рекултивисати у складу са прописима. Као потенцијална локација трансфер станице за Кулу је планирана локација постојеће депоније у Кули, или на другом простору на територији општине у складу са критеријумима.

Као варијантно решење могла би се узети и варијанта у случају да не дође до усвајања а самим тим и реализације плана. У том случају наставило би се са загађивањем површинских и подземних отпадним водама из насеља и индустрије, затим наставило би се загађивање земљишта и ваздуха.

6. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА ПОВОДОМ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

У току израде Просторног плана општине и Извештаја о стратешкој процени извршене су консултације и сарадња са следећим органима и организацијама:

Републичка дирекција за путеве, Регионални центар "Север", Нови Сад

ЈЖТП "Београд", сектор за стратегију и развој

ЈВП "Воде Војводине" Нови Сад

Републички хидрометеоролошки завод, Београд

Републички сеизмолошки завод, Београд

ЈП "Електровојводина", Електродистрибуција "Сомбор", Сомбор

ЈП "Електромрежа Србије", Погон за пренос Нови Сад

Телеком Србија, сектор за мрежу, Нови Београд

Телеком Србија, дирекција за мобилну телефонију

Телеком Србија, зона одржавања Суботица Сомбор

Мобтел Србија, Нови Београд

ЈП РТС, Београд

Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине

Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој

НИС нафтагас, Нови Сад

Србија гас, Нови Сад

Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Покрајински завод за заштиту споменика културе

Завод за заштиту природе Србије, РЈ Нови Сад

Министарство одбране РС, реферат за одбрану Кула

МУП, секретаријат унутрашњих послова Сомбор, противпожарна полиција

МУП, сектор финансија, људских ресурса и заједничких послова, Београд

Министарство просвете и спорта

Покрајински секретаријат за здравство и социјалну политику, сектор за санитарни надзор, одељење у Новом Саду

Покрајински секретаријат за демографију, породицу и друштвену бригу о деци

Министарство финансија, управа за трезор филијала Врбас

Народна банка Србије, одељење за регистре

Национална служба за запошљавање, Кула

Центар за социјални рад, Кула

Дом здравља

Предшколска установа "Бамби" Кула

Основна школа "Никола Тесла", Липар

Културно-просветна заједница општине Кула

Оделење за физичку културу општине Кула
Пољопривредно-машинска школа, Црвенка
Економско-трговинска школа
Хидрозавод ДТД, Нови Сад
ДВР "Бачка" Врбас
Ловачко удружење " Јеребица" Кула
Републички геодетски завод, служба за катастар Кула
Услови прибављени од наведених организација и органа уграђени су у планска решења
Просторног плана и у Извештај о стратешкој процени утицаја плана на животну средину.

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Дефинисање стратегије и општих циљева заштите животне средине на подручју плана заснива се на усвојеним стратешким документима у хијерархијски вишим плановима и на државном нивоу, од којих је од кључног значаја "Просторни план Републике Србије" као и "Регионални просторни план АП Војводине". Стратешки циљеве заштите животне средине дати одредбама Просторног плана Републике Србије представљају факторе очувања еколошког интегритета простора, односно рационалног коришћења природних ресурса и заштите животне средине.

Са становишта дугорочне организације коришћења, уређења и заштите простора концепт одрживог развоја представља стратешку активност којом се дефинишу плански принципи и критеријуми заштите, затим средства и развој животне средине. Стратегија одрживог развоја општине огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу кроз вредновање капацитета простора у односу на одговарајуће делатности и активности у њему, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима.

1. Општи циљеве и начела стратешке процене

Приликом израде планова, већина општих циљева везана је за планска документа вишег реда и услове који они диктирају, док се посебни циљеве дефинишу према специфичности плана, конкретном разматраном простору, намени површина и др.

Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, општи и посебни циљеве стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму.

Општи циљеве заштите животне средине на планском подручју, као што је наведено, подржавају опште циљеве постављене плановима вишег реда – Просторним планом Републике Србије и Регионалним просторним планом АП Војводине, а то су:

- Обезбеђивање квалитетне животне средине, што подразумева чист ваздух, довољне количине квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, затим очуваност пољопривредног земљишта, екосистема и биолошке разноврсности, квалитетне површине за рекреацију и туризам, уређеност насеља и сл;
- Постизање рационалне организације, уређења и заштите простора усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним ресурсима (пољопривредно земљиште, шуме, воде и др.) и створеним вредностима, односно оптимално управљање и коришћење природних ресурса;
- Заустављање даље деградације природне средине (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења простора;

- Предузимање адекватних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања и праћења стања квалитета животне средине.

Према Просторном плану Републике Србије и Регионалном просторном плану АП Војводине дата је просторна диференцијација животне средине према стандардима и искуствима ЕУ, а узимајући у обзир постојеће стање квалитета животне средине и тренд у наредном периоду. **На основу ове диференцијације животне средине у општини кула, насеља Кула и Црвенка, као и зоне интензивне пољопривреде, линије државних путева I и II реда и пруга сврстана су у подручја угрожене животне средине са мањим утицајима на човека, живи свет и квалитет живота,** што захтева примену различитих врста заштите животне средине:

- Гасификацију индустријских градова и топлификацију централних и стамбених зона
- Увођење алтернативних извора енергије и енергетске ефикасности
- Изградњу регионалног система за пречишћавање отпадних вода насеља и индустрије општине Кула и Врбас,
- Контролисану примену хемикалија у пољопривреди, с обзиром да су велики делови зоне аграрни,
- Реконструкција и ревитализација канала ДТД Бечеј-Бездан, у средње - бачком и средње-банатском региону
- Измештање транзитних саобраћајница (путева I и II реда) изван насељских простора
- одизање свих врста зеленила, где год је то могуће на простору општине
- Увођење мониторинга животне средине

2. Посебни циљеви стратешке процене утицаја на животну средину

Посебни циљеви заштите произилазе из анализе стања, проблема, ограничења и потенцијала општине, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине.

Еколошки одговорно коришћење простора које обухвата Просторни план општине Кула, представља значајан потенцијал за одрживи развој овог подручја. За реализацију општих циљева утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима:

- Санирање и очување квалитета површинских и подземних вода,
- Ефикасно управљање водама,
- Заштита земљишта, посебно високо квалитетног, од загађивања свих облика (прекомерне употребе агрохемијских средстава, непланске изградње, процедурних вода и др),
- Изградња пречистача за комуналне отпадне воде у насељима и инсталација и нових примарних пречистача у индустријама које их немају,
- Изградња колектора и уређај за пречишћавање фекалних и индустријских отпадних вода Црвенке, Куле и Врбаса,
- Утврђивање обима и карактера загађења седимента на дну канала Врбас-Бездан, на сектору општине Кула, и избор оптималног решења ремедијације и одлагања муља у складу са законском регулативом,
- Заштита и унапређење квалитета вода до нивоа прописаних класа квалитета,
- Очување и заштита подручја водоизворишта и заштитних појасева,
- Спречавање акцидентних неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште,
- Унапређење стања шума и повећање површине под шумом,

- Смањити изложеност становништа повишеним нивоима буке,
- Ефикасније спровођење система прикупљања, третмана и одлагања комуналног отпада,
- Планирање изградње регионалне санитарне депоније (у складу са међуопштинским Споразумом о формирању региона управљања отпадом) и у складу са Стратегијом управљања отпадом,
- Приступити санацији и рекултивацији постојећих депонија,
- Постепено увођење система рециклаже као значајног потенцијала општине,
- Санирати постојећа сметлишта која представљају велики ризик по животну средину,
- Очување заштићених природних добара и спречавање њихове деградације,
- Рекултивација деградираних површина,
- Повећање обима инвестиција за заштиту животне средине,
- Израда катастарa загађивача животне средине на подручју општине као прве фазе израде информационог система о животној средини,
- Успостаљање интегралног и континуираног система мониторинга животне средине у општини (ваздуха, вода, земљишта и буке).

3. Избор индикатора

На основу дефинисаних општих и посебних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене утицаја на животну средину. **Индикатори** представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење промена током одређеног временског периода, а неопходни су као улазни подаци за сваку врсту планирања. Индикатори стања животне средине представљају веома битан сегмент у оквиру израде еколошких студија и планских докумената. Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини као и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати.

Код нас нису разрађени системи показатеља животне средине примерени потребама просторног и урбанистичког планирања, као ни методологија њиховог коришћења при изради и спровођењу планова. У области просторног и урбанистичког планирања није идентификован специфичан систем еколошких показатеља, већ се поједини просторно-еколошки показатељи могу наћи у оквиру система показатеља друге намене.

Показатељи одрживости представљају све популарније средство за дефинисање политике и праћење напретка на плану одрживог развоја. Потреба за дефинисањем показатеља одрживости јасно је изражена у АГЕНДИ 21, а преузела ју је Комисија УН за одрживи развој. Показатељи одрживог развоја су потребни како би се пратила тенденција приближавања или удаљавања од принципа одрживости. У Србији се последњих година ради на формирању индикатора одрживог развоја. На основу досадашњих сазнања формиран је предлог листе индикатора која за сада служи као иницијатива шта ће се (без обзира што још нису усаглашени са међународним) пратити у нашој земљи и који се у овом моменту могу користити за едукацију на локалном нивоу.

Да би индикатори били поуздани, применљиви на свим нивоима планирања као и инструмент за поређење, неопходан је усаглашени систем праћења који подразумева: јединствене показатеље, јединице мерења, метод мерења, период праћења, начин обраде и приказивања резултата. Тешкоћу представља чињеница да се подаци прикупљају на разним нивоима и у разним институцијама па, стога, за сада нису усаглашени. Методолошки стандардизовање процедура као и прикупљање и достављање неопходних

података од овлашћених организација је суштински предуслов за унапређење употребе индикатора у планирању и заштити простора.

Имајући у виду наведене чињенице, ниво планског документа, просторни обухват плана, велики број активности које се одвијају и планирају на простору обухваћеном планом, као и стање животне средине на подручју општине извршено је **одређење за избор основних индикатора који се односе на квалитет ваздуха, воде, земљишта и нивоа буке**. Уједно, ово су дефинисани и законски регулисани критеријуми на основу којих је могуће утврдити да ли и у којој мери одређене активности на конкретном простору имају негативан утицај на чиниоце животне средине.

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Намена простора и активности које се одвијају на простору обухвата Плана, манифестују се одређеним утицајима на окружење и могу утицати на квалитет животне средине. У смислу смањивања и елиминисања могућих негативних утицаја на животну средину, у планирању овог подручја неопходно је поштовање основних начела заштите животне средине која се пре свега односе на заштиту ваздуха, вода, земљишта, заштиту природе и заштиту од буке.

С обзиром на то да се ради о простору на чијим појединим деловима ће активности бити интензивније, у остваривању система заштите животне средине, надлежни органи локалне самоуправе, правна и физичка лица морају бити одговорна за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове у животној средини или за непредузимање мера заштите животне средине.

У смислу смањивања и елиминисања могућих промена и негативних утицаја на животну средину неопходно је поштовање основних начела заштите животне средине и основних начела у планирању и остваривању планских решења, а која се односе на заштиту просторних ресурса и вредности и уређење простора општине.

1. Приказ процењених утицаја варијантних решења плана

У Закону се не прописује изричито шта су то варијантна решења плана која подлежу стратешкој процени утицаја.

Приликом израде просторног плана као варијантна решења која су дата Планом могла би се односити на комуналну инфраструктуру и то на водоснабдевање, где је као варијантно решење дат резервни простор изворишта водоснабдевања југозападнозападно од канала Врбас-Бездан, пре уласка канала у грађевински реон Куле. Овај простор је резервисан из разлога што је извориште водоснабдевања Црвенке просторно и капацитетом ограничено. Такође и у Кули се појављују проблеми са водоснабдевањем који ће у будућности бити још израженији, тако да је то једно од варијантних решења датих Планом. Ово варијантно решење је дато као прелазно до реализације решења датог Просторним планом Републике Србије, по коме се водоснабдевање бачког региона планира из алувијона Дунава. Од решења датог у Просторном плану Републике Србије, се свакако неће одступити јер то је једино могуће и трајно решење водоснабдевања овог простора, али до његове реализације се мора предвидети резервна локација за водоснабдевање.

Друго варијантно решење односило би се на депоновање комуналног и индустријског отпада. Депоновање отпада мора бити у складу са Стратегијом управљања отпадом, што је Планом утврђено. До реализације Стратегије за депоновање отпада може се користити и постојећа депонија у Кули у периоду до 5 година са минималним мерама заштите и санације. Такође се могу користити и постојеће насељске депоније које се морају санирати у складу са прописима, а након реализације Стратегије ове депоније се морају рекултивисати у складу са прописима. Такође је планом дата могућност варијантног

решења локације трансфер станице за општину, где је као потенцијална локација дата постојећа депонија у Кули, с тим да се иста мора уредити у складу са прописима. Као варијантно решење је дата могућност локације трансфер станице у складу са прописима и критеријумима за трансфер станице у било ком делу простора општине где постоји оправдана потреба за њено лоцирање.

Као варијантна решења могу се узети варијанте да се план усвоји или не усвоји.

2. Поређење варијантних решења

Варијантна решења која су дата у Плану односе се на водоснабдевање и депоновање отпада са територије општине, као и варијантно решење у случају да се план не реализује.

Варијантно решење за водоснабдевање је дато из разлога што уколико да не дође до реализације решења регионалног водоснабдевања датог у Просторном плану Републике Србије, по којем се општина Кула налази у Бачком регионалном систему водоснабдевања, чија је окосница алувијон Дунава. У случају да се ово решење не рализује или да се његова реализација одложи на дужи период, у Плану је предвиђено да се обезбеди простор за водоснабдевање на десној обали (југозападно) канала Врбас-Бездан у близини грађевинског реона Куле.

Друго варијантно решење се односи на депоновање отпада које се мора ускладити са принципима Националне стратегије управљања отпадом. До реализације Националне стратегије управљања отпадом користиће се постојећа депонија у Кули или постојеће насељске депоније које се морају уредити у складу са прописима. С тим у вези дата је и могућност лоцирања трансфер станице на територији општине Кула на постојећој депонији у Кули или у било ком другом делу општине, с тим да локација исте мора бити у складу са прописима.

Као варијантна решења могу се узети варијанте да се план усвоји или не усвоји.

У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду могу се очекивати негативни ефекти код готово сваког сектора у односу на циљеве стратешке процене утицаја.

У варијанти да се Просторни план имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, који отклањају већину негативних тенденција у развоју посматране локације ако се план не би имплементирао.

Варијанта доношења предложеног Плана знатно су повољнија у односу на варијанту да се План не донесе.

Табела: Приказ процењених утицаја планских решења на животну средину са Планом и без Плана

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Заштићена природна добра		
Без плана		Поремећаји њиховог функционисања и опстанка услед негативног утицаја средине, недовољног степена заштите и њене примене. Недовољна брига о заштићеним природним добрима.
Са планом	Успостављање адекватног вида заштите и управљања. Заустављање интензивног угрожавања и пропадања заштићених природних добара. Дефинисање мера заштите посебних природних вредности и заштита биодиверзитета допринеће укупном повећању квалитета природних добара и планског подручја у целини.	

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
Заштита културне баштине и унапређење идентитета		
Без плана		Недовољна брига о културним добрима. Деградиција постојећих простора и физичке структуре културних добара и њихова неадекватна презентација.
Са планом	Очување и унапређење идентитета и карактера општине. Побољшање односа према градитељском наслеђу, побољшање квалитета заштите и ревитализација културно-историјских добара. Афирмисање и ревитализовање културног наслеђа. Израда стратегија за обнову заштићених културних пејсажа. Развој друштвене свести о разноврсној и значајној културној баштини и дефинисање адекватних мера за њихову заштиту. Промоција културна баштине у циљу искоришћевања економских потенцијала простора на коме се налази.	
Заштита животне средине		
Без плана		Повећање загађења основних чинилаца животне средине, пре свега воде, али и земљишта и ваздуха.

Са планом	<p>Заустављање даље деградације животне средине (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења ресурса. Постизање рационалне организације, уређења и заштите простора. Обезбеђивање квалитетне животне средине - заштита вода уз примену интегралног приступа у управљању и коришћењу водних ресурса, потпуна заштита квалитета подземних вода и стриктна заштита зона које су законом резервисане као изворишта водоснабдевања, заштита земљишта уз интегрални однос у планирању и управљању земљишним ресурсима, заштита и очување квалитета ваздуха. Предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања. Интегрални и континуирани систем мониторинга животне и природне средине у општини</p> <p>Успостављање система за институционално управљање животном средином, унапређење информисања јавности.</p>	
-----------	--	--

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
--	-------------------------	-------------------------

Заштита предела		
Без плана		Недовољна и неадекватна брига о предеоним карактеристикама и настављање процеса који доводе до нарушавања предеоних карактеристика и амбијенталних вредности.
Са планом	Заштита предела у његовој разноврсности и јединствености. Ревитализација оштећених делова и приближавање свакодневном коришћењу, задржавање карактеристичне структуре и елемената предела. Мере заштите, очувања и унапређења предела довешће до позитивних ефеката и интегралне заштите предеоних карактеристика.	

Становништво		
Без плана		Озбиљни демографски проблеми, са утицајем на социјални систем. Наставља се процес депопулације и старења становништва што неминовно доводи до одумирања сеоских насеља.
Са планом	Квалитетнији услови живота у руралном подручју и повећање заинтересованости младих за останак. Економска, социјална и еколошка обнова села у општини. Заустављање негативних тенденција у	

	<p>демографском развоју подручја кроз остваривање планских циљева у погледу покретања укупног развоја</p> <p>Применом режима зонирања избегава се изградња у зонама са повишеним загађењем ваздуха и буком што позитивно утиче на становништво.</p> <p>Програми и пројекти социјалног становања и запошљавања младих којим би се стимулисао демографски опоравак уз обезбеђено доступно становање и већу могућност рада.</p> <p>Стварање реалног оквира социјалне стабилности и перспектива развоја, чиме ће се омогућити позитивни демографски ефекти.</p>	
--	---	--

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
--	-------------------------	-------------------------

Мрежа насеља		
Без плана		Депопулација већег броја сеоских насеља.
Са планом	<p>Уравнотежење развоја, смањивањем разлика у степену урбанизованости појединих насеља и њихових заједница. Јачање локалних развојних жаришта као упоришта полицентрично развијенијој мрежи насеља.</p> <p>Равномеран размештај становништва и мреже насеља. Децентрализовани развој мреже насеља и формирање система заједнице насеља. Организацијом насеља стварају се бољи услови за развој, запошљавање и заустављање депопулације становништва побољшањем услова за живот и рад.</p>	

Јавне службе		
Без плана		Постојећи распоред и опремљеност објеката јавних служби и објеката друштвеног стандарда негативно утиче на демографска кретања на планском подручју.
Са планом	<p>Модернизација и изградња објеката јавних служби. Унапређење здравствених услуга и школства. Подизање квалитета живљења.</p> <p>Уравнотежена просторна расподела становништва и функција из домена услуга и јавно социјалне инфраструктуре.</p>	

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
--	-------------------------	-------------------------

Саобраћај		
Без плана		Повећање емисије и загађивања ваздуха, повећан ниво буке.
Са планом	<p>Планским коришћењем земљишта у заштитним појасевима државних путева I и II реда ограничава се број становника изложених повећаном загађењу ваздуха и буци.</p> <p>Изградњом обилазница смањује се транзитни саобраћај кроз насеља и емисија буке и загађујућих материја у ваздух.</p> <p>Боља повезаност насеља чиме се постиже економски развој и запосленост и ублажавање депопулационих процеса.</p>	<p>Развој путне мреже може довести до мањег повећања емисије и загађивања ваздуха и повећања нивоа буке.</p> <p>Изградња обилазница довешће до заузимања нових површина пољопривредног земљишта.</p>

Електроенергетика		
Без плана		Загађивање ваздуха из система за грејање централних и индивидуалних ложишта. Нерационална потрошња горива и слаба енергетска ефикасност. Не користе се потенцијали обновљивих извора енергије.
Са планом	<p>Смањење емисије загађујућих материја у ваздух као последице грејања. Интензивније коришћење нових и обновљивих извора енергије и развој централизованих система снабдевања топлотном енергијом</p> <p>Побољшање квалитета природне средине и квалитет живљења у складу са прихватљивим еколошким и амбијенталним стандардима. Смањење енергетских потреба код свих потрошача енергије, путем примене стандарда енергетске ефикасности.</p> <p>Одржавање и побољшање квалитета рада и поузданости постојеће електропреносне, дистрибутивне и топлификационе мреже и даљи развој тих система и мрежа.</p> <p>Гасификација свих насеља општине је допринос унапређењу животне и природне средине.</p>	

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
--	-------------------------	-------------------------

Каналисање отпадних вода		
Без плана		<p>-Недостатак канализационе инфраструктуре у већини насеља општине доводи до загађења површинских и подземних вода.</p> <p>-Постојање несанитарних септичких</p>

		јама у већини насеља општине и непостојање система сепаратне канализације. -Недовољан степен пречишћавања индустријских отпадних вода, или непостојање уређаја за (пред)третман отпадних вода индустрије пре упуштања у градску канализацију. -Насеља Кула и Црвенка имају делимично изведену канализациону мрежу и уређаје за пречишћавање отпадних вода који нису у функцији, док остала насеља у општини немају немају фекалну канализациону мрежу нити уређаје за пречишћавање отпадних вода.
Са планом	Развој, изградња и реконструкција канализационе мреже. Оспособљавање постојећих примарних пречистача за комуналне отпадне воде и инсталирање нових примарних пречистача у индустрији које их немају. Изградња заједничког колектора и пречистача отпадних вода Куле и Врбаса. Ефикасна и строга заштита и контрола изворишта за водоснабдевање. Спровођење пројекта санације септичких јама и спровођење система дренаже.	

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
--	-------------------------	-------------------------

Управљање отпадом		
Без плана		Несанитарно депоновање отпада што значи да депоније нису опремљене у складу са захтевима и прописима, што доводи до загађивања земљишта, подземних и површинских вода и ваздуха. Постојање на територији општине дивљих сметлишта која загађују животну средину и угрожавају здравље становништва.
Са планом	Успостављање система прикупљања, транспорта, третмана и депоновања отпада у складу са Стратегијом управљања отпадом. Трајно депоновање отпада уз успостављање система рециклаже. Постепено решавање постојећих проблема загађивања земљишта, подземних и површинских вода и ваздуха који су последица неадекватног депоновања. Санација и рекултивација постојећих нехигијенских депонија, како би се отклонила перманентна опасност од загађења. Одвоз угинулих животиња у	Планом није разматрано питање локације за привремено одлагање или третман комуналног муља

	кафилерије, а у случају већег броја угинућа утврдити локације сточних гробља у складу са санитарним, ветеринарским и осталим прописима.	
--	---	--

Шумарство		
Без плана		Општина има веома мали проценат шумовитости који износи 0,37 % од укупне површине општине, а према Просторном плану Републике Србије, оптимална шумовитост за регион у коме се налази општина Кула је 10,1%
Са планом	Очување и обнова постојећих шума, повећање површина под шумама на пољопривредном земљишту од пете бонитетне класе на више, пошумљавање површина у оквиру каналске мреже, подизање заштитних шума око индустријских и других радних површина, уз саобраћајнице, у оквиру пољопривредног земљишта (пољо-заштитни појасеви) и формирање свих видова насељског зеленила	

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
--	-------------------------	-------------------------

Пољопривреда		
Без плана		Територија општине Кула се према ПП Републике Србије налази у зони интензивног и умереног загађивања земљишта услед примене агротехничких мера, поред тога на територији општине Кула је уочена појава еолске ерозије услед недостатка ветрозаштитних појасева, загађење подземних и површинских вода услед коришћења несанитарних септичких јама и непостојања уређаја за пречишћавање отпадних вода из индустрије и насеља као и недостатка фекалне канализационе мреже, присутно је и загађивање земљишта комуналним отпадом. Неадекватно коришћење природних ресурса за развој пољопривреде и висок степен зависности пољопривреде од еко услова (наводњавања и одводњавања) у вегетационом периоду.

Са планом	<p>Очување и унапређење квалитета пољопривредног земљишта које на територији општине захвата 90,97% површина. Потпунија валоризација потенцијала и повећање наводњаваних и одводњаваних површина.</p> <p>Реструктурирање пољопривредне производње која мора бити тржишно оријентисана допринеће повећању запослености и задржавања становништва на селу.</p> <p>Развој савремене пољопривредне производње, здраве хране, мини фарми специфичних производа, подизање нових плантажа воћа, винограда, пластеника и стакленика (за рано поврће и цвеће);</p> <p>Унапређење система управљања отпадом којим ће се смањити продукција отпада, увести компостирање и унапредити прикупљање и безбедно одлагање отпада.</p>	
-----------	--	--

	Позитивни ефекти	Негативни ефекти
--	-------------------------	-------------------------

Индустрија		
Без плана		<p>Недовољна инфраструктурна опремљеност постојећих индустријских зона/локалитета.</p> <p>Неповољне локације поједних предузећа, локација загађивача у близини стамбених и других зона, ограничене могућности ширења дисперзно размештених индустрија, неадекватне мере заштите окружења.</p> <p>Еколошки проблеми: емисија штетних материја у ваздух, слабо третиране и не третиране отпадне воде, проблем индустријског отпада и нерационална потрошња енергетских ресурса.</p>
Са планом	<p>Потпунија валоризација положаја општине, јачање могућности за интензивнији привредни, тј. индустријски развој општине кроз подршку развоју мањих индустријских погона и центара.</p> <p>Смањење штетних емисија у ваздух и ефикасније пречишћавање отпадних вода, руковање индустријским отпадом на безбедан начин.</p> <p>Успостављање система управљања заштитом животне средине и информисање становништва.</p>	

Туризам		
Без плана		Туристичка понуда општине у досадашњем периоду није била развијена, сводила се првенствено на ловни и излетнички туризам и то потпуно неорганизовано на неуређеним или недовољно уређеним просторима. Недовољан допринос бризи о природним добрима и културном наслеђу као туристичким локалитетима.
Са планом	Развој рекреативног туризма у комбинацији са другим видовима – излетнички, риболовни, ловни (Мали Стапар) Развој излетничког туризма у комбинацији са манифестационим (Црвеначки поток, Планинарски дом у Кули) Развој манифестационог туризма, ловног и риболовног и сеоског туризма.	

Просторни план општине дефинисао је приоритетна планска решења по областима што је и кроз Извештај о стратешкој процени утицаја приказано. На овом нивоу плана, односно стратешком нивоу планирања, није било могуће детаљније анализирати свако планско решење и непосредан утицај планираних активности на животну средину јер нису дефинисане све појединости везане за дато планско решење. Многа планска решења су неодређена у смислу техничко-технолошких карактеристика будућих делатности на локацији или, пак, просторног обухвата. С друге стране, анализирајући Просторни план у целини, као и појединачна планска решења, може се констатовати да се све планиране активности, уз поштовање еколошких стандарда и норматива као и поштовањем правних аката из ове области, могу реализовати. У случајевима где је процењено да може доћи до значајног потенцијално негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите.

3. Приказ процењених утицаја плана на животну средину са описом мера за спречавање негативних утицаја

Према регионалном просторном плану АП Војводине, као и на основу планских решења дефинисане су зоне и објекти где постоје потенцијални и повећани ризици од загађења животне средине (зоне угрожене животне средине) на територији општине Кула, исти су приказани у графичком прилогу 1.

"Утицај Планираних зона и објеката на животну средину ", а то су:

- Зоне интензивне пољопривреде,**
- **насеља Кула и Црвенка,**
- **канални: Врбас-Бездан и делта канали I-64 и I-61,**
- **таложна поља фабрике шећера и фабрике алкохола,**
- **насељски пречистачи отпадних вода,**
- **радне зоне,**
- **саобраћајнице у насељима и изван насељских простора,**
- **депоније отпада,**
- **трансфер станица,**
- **простори на којима се врши експлоатација минералних сировина (опекарске глине),**
- **гасна бушотина,**
- **зоне заштите изворишта водоснабдевања на простору општине.**

У графичком прилогу број **2. " Утицаји инфраструктурних система на животну средину"** приказани су инфраструктурни системи (са зонама заштите) који могу имати значајан утицај на животну средину, то су:

- Саобраћајна инфраструктура:

- обилазнице насеља
- државни путеви I
- државни путеви II реда
- железничке пруге (у редовном саобраћају и демонтиране),
- канали : пловни путеви канали ХС ДТД

- Електроенергетска и тт инфраструктура:

- електроенергенски коридори 110 кв
- оптички каблови
- рр коридори

- Гасна инфраструктура:

- разводни гасовод
- гасовод средњег притиска
- транснационални гасовод "Јужни ток"

- Нафтоводна инфраструктура:

- продуктовод

Заштитни коридори за инфраструктурне системе

Заштитни коридори инфраструктурних система дефинисани су Планом.

У овим зонама и инфраструктурним објектима могуће је да се појаве негативни утицаји на животну средину уколико се не примењују мере заштите животне средине у складу са Законом о заштити животне средине, постојећим прописима везаним за објекте инфраструктуре који су достављени у условима надлежних органа и организација.

Заштита саобраћајне инфраструктуре - како би се обезбедило несметано функционисање саобраћајне инфраструктуре и заштита животне околине Законом су утврђене различите врста и ширине заштитних појасева.

Ширина заштитних појасева траса и објеката инфраструктурних система утврђена је на основу важећих прописа којим су утврђена безбедносна растојања од траса и објеката инфраструктурних система ради заштите окружења од негативних утицаја на животну средину (буке, вибрација, аерозагађења и акцидената) као и заштиту основних функција траса и објеката инфраструктурних система од негативних утицаја окружења, неконтролисаног одлагања отпада и других активности које би угрозиле функционисање, безбедност и одржавање инфраструктурног система:

- заштитни појас са сваке стране пута има ширину:

- 40 m од спољне ивице земљишног појаса за државне путеве IA реда - аутопутеви
- државне путеве IB реда 20 m од спољне ивице земљишног појаса ,
- за путеве II реда 10 m од спољне ивице земљишног појаса,
- а за општинске (локалне и атарске) 5 m од спољне ивице земљишног појаса;
- у насељеним местима заштитни појас и услови градње у заштитном појасу одређују се урбанистичким плановима насеља;

- у заштитном појасу поред јавног пута ван насеља забрањена је изградња грађевинских објеката, као и постављање постројења, уређаја инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја пута, као и постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу;

- у заштитном појасу јавног пута могу се градити објекти који су у функцији пратећих садржаја јавног пута, као и инфраструктура: водовод, топловод, канализација, железничка пруга, електро и ТТ водови, постројења, ограде и слично уз предходно прибављање сагласности и услова од управљача пута;

- уз јавне путеве, ван заштитног појаса, се могу градити и пословни објекти, објекти за смештај пољопривредне механизације, складиштење и прераду пољопривредних производа;
- све садржаје уз ове путеве координисано по правилу прикључивати на државне путеве преко сервисних саобраћајница са периодичношћу између прикључака која ће омогућити безбедно одвијање саобраћаја на државним путевима (препорука 400m);

- заштитни појас железничке пруге обухвата земљишни појас ширине 200 m са обе стране пруге рачунајући од осе крајњих колосека. Унутар овог појаса у ширини 25 m са обе стране пруге, рачунајући од осе крајњих колосека, није дозвољена градња објеката високоградње, док је у заштитном појасу од 25 m до 200 m дозвољена контролисана градња објеката уз сагласност управљача;

- на раскрсници јавног пута са другим путем и укрштање јавног пута са железничком пругом у нивоу у зони потребне прегледности забрањена је свака градња и друге радње (подизање засада и слично) које би ометале прегледност јавног пута;

- потребно је утврдити миграторне таласе фауне како би се обезбедили пролази на јавним путевима (подземни пролази код путева I б реда).

Зоне заштите водне инфраструктуре

- уз канале се мора оставити обострано слободан појас у ширини од најмање 5 m за саобраћај по радно–инспекционој стази и изнад акваторије канала пројектовани пловни габарит канала износи 6 m изнад максималног водостоја, односно по условима надлежног водопривредног предузећа;
- дуж мелиорационих канала, са обе стране обезбедити по минимум 5 m слободног простора преко којег ће се вршити одржавање канала, односно по условима надлежног водопривредног предузећа, и у том појасу забрањено је градити објекте, садити дрвеће, орати и копати земљу и обављати друге радње којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала;

Зоне заштите гасоводне инфраструктуре

За гасоводе високог притиска и ГМРС поштовати услове који су дати у "Правилнику о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт", Сл. Лист СФРЈ бр. 37/2013 и интерним техничким правилима ЈП "Србијагас"- а.

- У појасу ширине 30m на једну и другу страну од осе гасовода, забрањено је градити зграде намењене за становање или боравак људи без обзира на степен сигурности са којим је гасовод изграђен и без обзира на то у који је разред појас цевовода сврстан.

- У појасу ширине од 5m на једну и на другу страну, рачунајући од осе цевовода, забрањено је садити биље чији корени досежу дубину већу од 1m односно за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5m. У том појасу не сме бити препрека (ограде и слично) и мора стално бити проходан за приступ тешких возила у случају интервенције на гасоводу.

- Ако гасовод пролази близу других објеката или је паралелан с тим објектима, одстојање не сме бити:

- мање од 5m од регионалних и локалних путева, рачунајући од спољне ивице путног појаса;

- мање од 10m од магистралних путева, рачунајући од спољне ивице путног појаса;

- мање од 20m од ауто – путева, рачунајући од спољне ивице путног појаса;

- мање од 20m од железничке пруге, рачунајући од границе пружног појаса;

- мање од 30m од надземних делова цевовода, рачунајући од спољне ивице путног појаса односно од границе пружног појаса, осим ако је цевовод постављен на друмски или железнички мост;

- мање од 15m од индустријског колосека, рачунајући од осе крајњег колосека;

- мање од 50cm од других подземних инсталација и мелиорационих објеката, рачунајући од спољне ивице инсталација или објеката и

- мање од 10m од регулисаних водотока и канала, рачунајући од ножице насипа.

Зоне заштите транснационалног гасовода "Јужни ток"

Планским решењем утврђен је се енергетски коридор транснационалног гасовода укупној ширини од 600 m, која представља границу обухвата овог Плана. У оквиру овог енергетског коридора утврђују се следећи појасеви-зоне заштите гасовода:

- **појас непосредне заштите** обострано од осе гасовода и границе грађевинских парцела објеката гасовода је ширине 10 m на шумском земљишту, односно 25 m на пољопривредном земљишту;

- **појас уже заштите** обострано од границе појаса непосредне заштите је ширине 90 m на шумском земљишту, односно 75 m на пољопривредном земљишту, то јест, граница појаса уже заштите је на 100 m од осе коридора;
- **појас шире заштите** (појас детаљне разраде) обострано од границе појаса уже заштите је ширине 100 m, то јест граница појаса шире заштите је на 200 m од осе коридора;
- **појас контролисане изградње** јесте појас између границе појаса шире заштите и границе коридора, то јест границе Просторног плана. У току изградње гасовода успоставља се радни појас у ширини од 32 m до 45 m од осе коридора гасовода.

У границама појаса уже заштите утврдиће се тачна траса гасовода у главном пројекту, а може се утврдити и јавни интерес за потребе извођења, експлоатације и одржавања планираних објеката и инсталација гасовода. Просторним планом се утврђује и резервише простор за коридор укупне ширине од 600 m, са претходно наведеним појасевима, тако да је могуће транслаторно померање појасева у односу на трасу гасовода у главном пројекту. Ово померање не може бити веће од 84 m, имајући у виду да ће се тачна траса гасовода са припадајућим радним појасом налазити у границама појаса уже заштите, а да минимална ширина радног појаса износи 16 m обострано.

Бушотине

- удаљеност бушотине од заштитног појаса пловног канала, железнице, далековода опште намене, јавних објеката и стамбених зграда износи најмање две висине торња бушотине;
- од ивице појаса путева првог и другог реда, удаљеност осе бушотине мора износити најмање 30m, а од других јавних саобраћајница, шумских и пољских путева најмање 15 m;
- објекти за експлоатацију нафте, земних гасова и слојне воде не смеју бити удаљени мање од 30 m од ивице јавних објеката и стамбених зграда и 10m од ивице појаса јавних саобраћајница и заштитног појаса далековода и телефонских линија;
- удаљеност осе бушотине од шума, одређује се зависно од поднебља, подручја, конфигурације терена и врста шума;
- удаљеност бушотина рачуна се од средишта осе бушотине, а код осталих објеката и постројења, од најистакнутијег дела у правцу мерења;
- у случају изградње објеката од стране будућих инвеститора, који би градили своје објекте наопходна је сагласност надлежног предузећа или установе.

Продуктовод

У коридору /траси/ продуктовода издвајају се 3 основне зоне са различитим условима:

- зона непосредне заштите која износи 5 m обострано од осе продуктовода у којој је по правилу забрањено дубоко орање (преко 0,5 m), као и садња биљака са дубоким корењем (преко 1 m дубине);
- зона која обухвата обострани појас од 30 m у коме се по правилу забрањује градња објеката за становање, с тим да су могући изузеци у случају ограничења (физичка или већ изграђени објекти) на појединим локацијама. Тако се зграде за становање или боравак људи могу градити у појасу ужем од 30 m, ако је градња већ била предвиђена урбанистичким планом пре пројектовања продуктовода и ако се примене посебне мере заштите, с тим што се мора испоштовати најмање растојање насељене зграде од продуктовода које варира у зависности од пречника продуктовода;
- зона која обухвата појас од 200 m обострано од осе продуктовода у којем се по правилу налазе зоне подељене у четири категорије у зависности од густине насељености.

Зона заштите надземних високонапонских водова

Заштитни коридори у зависности од напонског нивоа износи: за водове од 400 kV је 35 m од осе вода са обе стране (укупно 70 m), за водове од 220 kV је 30 m од осе вода са обе стране (укупно 60 m), за водове од 110 kV је 25 m од осе вода са обе стране (укупно 50 m). Посебним условима ЈП "Електроисток" забрањена је изградња објеката у зони заштите далековода.

Грађење објеката у коридору високонапонских водова мора бити у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона 1kV до 400 kV ("службени лист СФРЈ", бр. 65/88 и 18/92), техничким условима заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења ЈУС Н.ЦО.105 (Службени лист СФРЈ", бр. 68/86), Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења, Заштитом од опасности ЈУС Н.ЦО.101 (Службени лист СФРЈ", бр. 68/88), Закона о заштити од нејонизујућих зрачења ("Сл. гласник РС", број 36/09, као и условима надлежног предузећа.

Зона заштите коридора телекомуникационих система

У заштитној зони радио-релејних коридора не могу се градити објекти који ће својим радом ометати систем радио-релејне везе.

Зона заштите објеката који се користе за заштиту од елементарних непогода – противградне станице

Око постојећих односно планираних противградних станица које се постављају на локалитетима које одређује Републички хидрометеоролошки завод Србије, зона заштите у којој није дозвољена изградња објеката износи 100 m од противградне станице. Грађење објеката на мањим растојањима од прописане могућа је само по обезбеђивању посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

Такође, израдом студија Процена утицаја појединачних пројеката и Стратешких процена утицаја за хијерархијски ниже планске документе дефинисаће се додатни услови заштите животне средине након чега се може отпочети са реализацијом активности које су идентификоване да ће имати значајан негативан утицај.

4. Начин на који су при процени узети чиниоци животне средине

Као што је већ истакнуто, циљ израде стратешке процене утицаја предметног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ остварио, потребно је сагледати Планом предвиђене активности и мере за смањење потенцијално негативних утицаја.

Стратешка процена утицаја која се ради за ниво просторног плана општине, може се само бавити генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења у Плану на животну средину. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у овире процене утицаја појединачних објеката на животну средину за објекте за које надлежни орган утврди потребу израде овог документа неопходног за добијање одобрења за изградњу.

У стратешкој процени, акценат је стављен на анализу свих планских решења и препознавање оних која ће у одређеној мери угрозити квалитет елемената животне средине у фази реализације плана, затим у изради планова генералне и детаљне регулације или, пак, урбанистичких пројеката за појединачне објекте. У том контексту, у Извештају се анализирају могући утицаји планираних активности на чиниоце животне средине – ваздух, воду и земљиште и дефинишу се планске мере заштите које ће потенцијална загађења довести на ниво прихватљивости, односно у границе које су дефинисане законском регулативом (граничне вредности емисије и имисије у ваздуху, максимално дозвољене концентрације загађујућих материја у водама и земљишту, дозвољени ниво буке и др).

Имајући у виду наведене чињенице, ниво планског документа, просторни обухват плана, велики број активности које се одвијају и планирају на простору обухваћеном планом, као и стање животне средине на подручју општине, **извршен је избор основних индикатора који се односе на квалитет ваздуха, воде, земљишта и нивоа буке.** Уједно, ово су дефинисани и законски регулисани критеријуми на основу којих је могуће утврдити да ли и у којој мери одређене активности на конкретном простору имају негативан утицај на чиниоце животне средине.

Ваздух

Заштиту ваздуха остварити предузимањем мера систематског праћења квалитета ваздуха, смањењем загађивања ваздуха испод прописаних граничних вредности имисије,

предузимањем техничко-технолошких и других потребних мера за смањење емисије, као и праћењем утицаја загађеног ваздуха на здравље људи и животну средину.

Најзначајније мере које се планирају су:

- Гасификација насеља на територији општине,
- Уградња система за пречишћавање гасова и честица које се емитују у ваздух у привредним објектима и другим загађивачима ваздуха,
- Дислокација транзитног саобраћаја из насеља,
- Сви објекти који испуштају загађујуће материје у ваздух морају се придржавати граничних вредности прописаних "Правилником о граничним вредностима емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података" ("Сл. гласник РС", бр.30/97).

Вода

Заштита вода ће се остварити реализацијом планираних објеката и инфраструктуре:

- Изградња канализационих мрежа у свим насељима општине,
- Изградња примарних пречистача за индустријске објекте,
- Успуштање отпадних вода у пријемнике мора бити уз строго поштовање Закона о водама, и Правилника о опасним материјама у водама, као и других аката којима се регулише упуштање загађујућих материја у водотоке,
- Трајно обезбеђивање класа квалитета површинских и подземних вода према захтевима Водопривредне основе Србије,
- Изградња заједничког колектора и постројења за пречишћавање отпадних вода Црвенке, Куле и Врбаса,
- Изградња постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ), у осталим насељима
- Одржавање обилазнице канала I-64 изван Црвенке,
- Индустријска предузећа која имају уређаје за пречишћавање отпадних вода дужна су да их одржавају у исправном стању и обезбеде њихово ефикасно функционисање. Уколико испуштају отпадне воде у пријемнике и јавну канализацију, потребно је да обезбеде испитивање квалитета воде које испуштају и њихов утицај на пријемник.

Строга заштита и контрола изворишта за водоснабдевање

Применити све неопходне мере заштите како би се зона непосредне заштите, уже зоне и шире зоне заштите изворишта водоснабдевања заштитило од утицаја активности и објеката на том простору.

У зони непосредне заштите водоизворишта потребно забранити: грађење свих врста инвестиционих објеката осим објеката водоснабдевања, приступ лица која нису запослена, транспортовање отрова, обраду земљишта уз коришћење ђубрива, пестицида и хербицида, непланско сађење дрвећа и бацање и депоновање отпада и испуштање било каквих отпадних вода.

У ужој зони заштите, поред ограничења наведених за зону непосредне заштите, треба забранити изградњу путева, копање канала и извођење земљаних радова, коришћење земљишта на начин који може угрозити исправност и количину воде и загађивање на било који начин подземних и површинских вода.

У широј зони заштите потребно забранити: изградњу инвестиционих објеката у гранама индустријске производње чије отпадне садрже опасне и штетне материје; изградњу објеката становништва (септичке јаме, стаје и други пратећи објекти) у околним насељима без претходно прибављене сагласности и санитарне дозволе; складиштење и употребу отпадних штетних материја; забранити изградњу септичких јама и сахрањивање угинулих животиња у близини водотока и канала у широј зони заштите до 50м; бацање и депоновање отпада и забрањено је обављање пољопривредне производње без

успостављене контроле и надзора хемијског и биолошког састава подземних вода на контролним тачкама (пијезометрима) лоцираним у широј зони заштите.

Земљиште

Посебан интерес општине је очување земљишта које се одликује високим пољопривредним вредностима. На земљиштима се могу обављати активности и одлагати материје које не загађују или оштећују земљиште.

- смањивање и контрола употребе хемијских средстава заштите у пољопривреди и поступна замена мање токсичним материјама,
- изградња непропусних септичких јама у деловима општине без канализационе мреже до њене изградње,
- забрана неконтролисаног депоновања свих врста отпада,
- контрола и забрана рада свих објеката који неконтролисаном спаљују отпад и сировине,
- ефикасно санкционисање непланске изградње објеката,
- поштовање одредби Закона о пољопривредном земљишту и "Правилника о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања" ("Сл. гласник РС", бр.23/94).

Бука

- Смањивање прекомерног нивоа буке у дозвољене границе оствариће се уз поштовање одредби Правилника о дозвољеном нивоу буке у животној средини
- измештање транзитонг саобраћаја изван насељских простора,
- Предузимање одговарајућих техничких и нетехничких мера заштите од буке, у складу са прекорачењима нивоа буке,
- Лоцирање стамбених и привредних објеката тако да се води рачуна о локацијама делатности које прооизводе буку.

Природна добара и вегетација

- Заштита природних добара и њихово коришћење вршиће се у складу са условима надлежне службе заштите,
- Картирање и валоризација природних добара који су стављени под претходну заштиту у складу са Законом,
- Покретање поступка заштите у законском року за природна добра која испуњавају услове.

Становништво

Заштита становништва ће се обезбедити реализацијом планских решења и то пре свега:

- комуналним опремањем простора,
- обезбеђењем довољних количина питке воде,
- изградњом фекалне канализационе мреже,
- изградњом колектора фекалне канализације,
- изградњом постројења за пречишћавање отпадних вода како комуналних тако и индустријских
- организованим одношењем смећа,
- елиминисањем транзитног саобраћаја изван насељских територија,
- подизањем заштитног зеленила,
- одвијањем привредних активности у складу са прописима и мерама заштите животне средине,
- подстицањем привредних активности које треба да обезбеде задржавање становништва на простору општине,
- мерама социјалне политике.

Остале мере заштите животне средине

- Успоставити интегрални и континуирани систем мониторинга животне и природне средине у општини.
- Израдити интегрални катастар извора загађивања у општини. Ради праћења квалитативних и квантитативних промена у животној средини и предузимања мера заштите у животној средини успоставити интегрални катастар загађивача у складу са Законом о заштити животне средине. Катастар ће представљати прву фазу израде информационог система о животној средини. Загађивачи су дужни да освом трошку достављају прописане податке на начин и у роковима утврђеним Законским актима.
- Успоставити активну регионалну сарадњу са суседним општинама у циљу решавања еколошких проблема
- Поступати у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Законом о контролисаном спречавању и контроли загађивања животне средине и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину.

Мере заштите животне средине код изградње инфраструктуре Водопривредна инфраструктура

Планске мере и активности груписане су у редовне и интервентне.

Редовне мере укључују мере за смањење загађења, контрола тих мера, организационе и правне основе контроле, стварање информационе основе система контроле, инструменте политике, оптимизацију мера заштите и план управљања квалитетом вода.

Друга група мера се односи на интервентна загађења.

Редовне мере за смањење загађења вода

На територији општине за снабдевање насеља водом планирано је да се користе постојећи насељски водозахвати које је потребно заштитити. За недостајуће количине воде до релизације система регионалног снабдевања водом из алувијона Дунава планиран је општински водозахват између Куле и Црвенке, југозападно од канала Врбас - Бездан. Потребно је вршити строгу контролу исправности воде пре и у току експлоатације. Овај простор је потребно заштитити у смислу резервисања за ову намену (како је дато у графичком прилогу). За простор општинског водозахвата ће се након истражних радова којим ће се оправдати његова локација урадити план детаљне разраде који ће садржати потребне елементе заштите у складу са одредбама Правилника о начину одређивања и одржавања зона и појасева санитарне заштите објеката за снабдевање водом за пиће ("Сл. гласник РС", бр. 30/10).

Споро обновљиве залихе подземних вода високог квалитета треба користити само за снабдевање насеља и оних технолошких процеса у индустријама које захтевају воду највишег квалитета.

Планира се снабдевање технолошком водом где је то могуће из првог водоносног слоја (фреатска издан) уз сталну контролу исправности пре и у току експлоатације.

Снабдевање санитарном водом и евакуација отпадних вода за објекте који се налазе на простору општине изван грађевинских реона насеља и којима није доступна насељска комунална и енергетска инфраструктура ће се вршити за сваки објекат посебно уз потпуну примену мера заштите животне средине и уз услове надлежних предузећа (викенд објекти, сточне фарме и други објекти).

Предложени концепт општинског система водоснабдевања, у складу са Просторним планом Републике Србије, ослања се дакле у хидролошко-еколошки прихватљивим количинама на постојеће насељске системе водоснабдевања. На истима се дозвољава, чак препоручује, наставак радова на побољшању услова испоруке воде становништву у смислу допремања санитарно исправне воде потрошачима у довољној количини, под одговарајућим притиском и задовољавајућег квалитета.

За евакуацију отпадних вода из насеља планом се предвиђа изградња фекалне канализационе мреже за сва насеља и уређаја за пречишћавање, односно потпуна санитација свих насеља у општини.

Од стране водопривреде утврђене су следеће мере:

- У канал " Хс ДТД" забрањено је упуштање било каквих вода укључујући и атмосферске . Реципјенти ових вода могу бити канали I-64 и I-61 или одводни хидромелиорациони канали по ободу насеља,

-Предвидети сепаратни тип канализационе мреже за сакупљање условно чистих атмосферских и технолошких вода (расхладне воде и друго) и посебно за санитарно-фекалне и технолошке отпадне воде,

-Атмосферске и условно чисте технолошке воде (расхладне и сл.) чији квалитет одговара 2. б класи квалитета воде могу се без пречишћавања упуштати у канал I-64 или хидромелиорационе канале путем уређених испуста,

- За атмосферске воде са зауљених и запрљаних површина (бензинска пумпа и сл.) пре улива у атмосферску канализацију или отворене канале предвидети одговарајући предtretман (сепартор уља, таложник). Садржај уља у третираној води не сме бити већи од 0,1 mg/l а суспендованих материја до 35 mg/l,

- Санитарно - фекалне и технолошке отпадне воде решавају у складу са општим планом решавања проблематике отпадних вода општина Кула и Врбас, за шта је ово предузеће издало мишљење у поступку издавања водопривредних услова. Ове воде се могу испуштати у отворене канале само након потпуног пречишћавања тако да концентрација појединих загађујућих материја у пречишћеној води (ефлуенту) мора задовољити следеће услове:

- БПК₅ ср. дневни до 25 mg/l

- ХПК до 125 mg/l

- суспендоване материје до 35 mg/l

- укупан азот до 15 mg/l

- укупан фосфор до 2 mg/l

- масти и уља (етарски екстрат) до 0,1 mg/l

- штетне и опасне материје у складу са Правилником о опасним материјама у водама ("Сл. гласник СРС", бр. 31/82 и 46/91).

При планирању и изградњи објеката на подручју општине водити рачуна о водном земљишту мелиорационих канала:

- У обалном појасу мелиорационих канала ширине 14,0 m није дозвољена изградња надземних објеката као и садња вегетације која би на било који начин ометала кретање механизације. Подземни објекти морају подносити оптерећење тешке механизације.

- Укрштања саобраћајница са мелиоративним каналима могућа су уз изградњу одговарајућих мостова и пропуста.

- Објекте за прикупљање и третман атмосферских и санитарно-фекалних односно технолошких вода потребно је радити сепаратно и строго одвојено.

- Ради заштите и даљег несметаног функционисања мелиоративног система, потребно је очувати интегритет детаљне каналске мреже и припадајућих објеката. Потребно је обезбедити радно инспекционе стазе за одржавање канала у зони од 5 до 15 m где се не дозвољава извођење било каквих радова сем у изузетним случајевима за шта је потребно се обратити водопривредном предузећу ради дефинисања услова (ове зоне заштите приказане су у графичком прилогу број 2.).

- Изливи за упуштање атмосферских и пречишћених вода у мелиоративне канале морају се извести тако да би се спречило деградација и нарушавање стабилности косина канала.
- Објекте за смештање, складиштење и чување опасних, отровних и лако запаљивих течности треба пројектовати према важећим прописима, а нарочиту пажњу треба посветити сигурној и трајној заштити површинских и подземних вода.
- Коначно решење проблема загађења треба да буде етапно доводећи систем канализационих мрежа, објеката и постројења у оптималну функцију, при чему изградња канализационог система представља прву етапу.
- Истовремено са градњом постројења за пречишћавање градских и индустријских отпадних вода треба осигурати правилну манипулацију и диспозицију свих муљава који настају у процесу пречишћавања. Посебно треба размотрити и законски регулисати употребу стабилизованог муља са градских постројења за побољшање структуре земљишта и фертилизацију.

Саобраћајна инфраструктура

Као изградње нових саобраћајних капацитета потребно је придржавати се постојећих законских прописа и правилника у циљу смањења деградације природе и смањења заузимања земљишта.

Да би се омогућила заштита од буке, вибрација и издувних гасова возила у транзиту планирана је изградња обилазница путева вишег техничког стандарда (магистрални и регионални путеви).

Заштитни појас путева за државне путеве I реда - аутопутеви је 40m са обе стране пута, за остале државне путеве II реда 20m, за путеве II реда 10m и за општинске 5m са обе стране пута.

У овој зони дозвољена је изградња објеката који су у функцији пратећих садржаја јавног пута, као и инфраструктуре уз претходног прибављену сагласност и услове управљача јавног пута.

На раскрсници јавног пута са другим путем и укрштање јавног пута са железничком пругом у нивоу у зони потребне прегледности забрањена је свака градња и друге радње (подизање засада и сл.) које би ометале прегледност јавног пута.

Потребно је утврдити миграторне таласе фауне како ће се обезбедити пролази на јавним путевима (подземни пролази код путева I реда вишег техничког стандарда). Заштитни појас железничке пруге обухвата земљишни појас ширине 200m са обе стране пруге рачунајући од осе крајњих колосека. То је појас дозвољене контролисаних градње, где је дозвољена изградња објеката уз сагласност управљача (зоне заштите саобраћајних коридора дате у графичком прилогу број 2.).

Електроенергетска и телекомуникациона инфраструктура

Опште мере предвиђене законским и другим прописима, подразумевају нормативе и стандарде који се примењују при изградњи ове врсте објеката као и при избору опреме и уређаја.

Овим мерама обухваћени су услови надлежних органа и организација код издавања услова одобрења и сагласности за изградњу објеката, извођење радова и употребу објеката. При изградњи објеката морају се поштовати сви технички прописи предвиђени Законом.

Опрема треба да буде атестирана прописно заштићена, обележена и са свим упутствима за безбедан рад.

Да би се избегао негативан утицај надземних водова, нарочито вишег напона на људе ове водове је потребно градити ван насељених места, у атару и око њих је потребно обезбедити заштитне коридоре у којима није дозвољена изградња објеката за становање, као и других објеката.

Заштитни коридор за водове од 400kV је 125m од осе вода (укупно 250m) и за водове од 110kV је 25m од осе вода (укупно 50 m).

Наведене зоне заштите електроенергетских инфраструктурних коридора дате су у графичком прилогу број 2.

Техничким мерама, постављањем заштитног ужета и уземљењем надземни вод ће се штитити од пренапона услед атмосферског пражњења.

При изградњи антенских стубова и постављању антенског система за пренос сигнала морају се поштовати мере предвиђене законским и другим прописима које подразумевају нормативе и стандарде за ту врсту објеката, као и мере и услове које утврђују надлежни органи и организације које издају услове и сагласности.

Антенски стуб треба пројектовати у складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу, постављање антенских постројења, Правилником о техничким нормативима за заштиту од атмосферских пражњења, стандардима за громобранске инсталације и стандардима о максималним нивоима радио-фреквенцијским и електромагнетним пољима.

Исто се примењује и за насеља уколико није другачије одређено уранистичким планом.

- простор око релејне станице мора бити ограђен и недоступан за улазак неовлашћених лица, као и приступ објекту за смештање опреме и пењање на антенски стуб. На видљивим местима поставити упозорења о забрани приступа антенама,
- приступ антени могу имати само професионална лица која у случају интервенције и рада непосредно поред антена морају искључити радио релејни предајник,
- антенски стуб и антене морају имати адекватну громобранску заштиту,
- обавезно вршити мерења електромагнетног зрачења у близини стуба,
- у случају прекомерног зрачења које потиче од квара, предајник се мора искључити и што пре приступити отклањању узрока
- све инсталације за потребе рада овог система у комплексу се морају каблирати,
- све електроинсталације се морају одржавати у исправном стању,
- према важећим прописима о заштити од опасног дејства електричне енергије на свим уређајима и опреми под напоном се морају спровести заштитне мере, громобранска заштита, уземљење, димензионисање каблова, употреба одговарајуће изолације.

Имајући у виду да је реч о заштити објеката од посебног значаја у објекту технолошке опреме је потребно извести и за дојаву пожара и дојаву провале, аларм у случају престанка рада климатизера.

Гасоводна инфраструктура

С обзиром да ће се због потребе постављања гасовода извршити радови у највећем делу на пољопривредном земљишту потребно је након извођења радова вратити земљиште у првобитно стање. При том се мора водити рачуна да се избегне где год је то могуће сеча вегетације, нарочито дугогодишњих засада. Неопходно је због тога приликом постављања гасовода укопавање вршити у ров у што већој мери ручно, што ће вршити одређену заштиту вегетације и кореновог система од могућег оштећења.

Природни гас се по својим хемијским и физичким карактеристикама мора третирати као пожарно и експлозивно опасан, који у контакту са ваздухом може формирати запаљиве и експлозивне смеше.

Гасоводни систем може бити извор пожарних и експлозивних опасности само у случају појаве неконтролисаног истицања гаса из гасоводног система, који су најчешће последица непридржавања прописаних мера заштите, техничких услова и одржавања.

Трасирање гасовода вршити тако да се максимално очува пољопривредно земљиште и постојећа вегетација.

Приликом ископа обавезно издвојити хумус и депоновати га на утврђеним местима дуж трасе и исти користити за санацију површинског слоја након завршетка радова за санацију терена тако да се терен врати у првобитно стање.

- Дубина полагања разводних гасовода је минимално 1m.
- Дубина полагања дистрибутивног гасовода ниског притиска износи минимално 0,8m.
- При укрштању гасовода сасобраћајницама, водотоцима и каналима, угао заклапања њихових оса мора бити минимално 60° до 90°. За укрштање под мањим углом потребна је сагласност надлежног органа. Таква сагласност се не може издати за укрштање са железничком пругом.
- Укрштање гасовода са саобраћајницама врши се уз његово полагање у заштитну цев или канал, изузев ако се прорачуном докаже да то није потребно. При томе се мора обезбедити природна вентилација канала, заштитне цеви или подземног пролаза.
- Полагање гасовода вршити испод дна канала и извести у заштитној цеви на 1,5m испод коте дна канала.

Код свих укрштања и паралелног вођења цевовода гасовода са електроенергетским подземним водовима потребно је испунити следеће услове:

просторних ресурса и вредности, уређење простора општине и коришћење основних категорија земљишта: пољопривредног, шумског, водног и грађевинског земљишта.

Према члану 16. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекти заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

5. Карактеристике наведених утицаја на животну средину

Предвиђене мере и активности које ће обезбедити одрживи развој овог подручја ће имати кумулативно дејство у погледу заштите природних ресурса (воде, ваздуха и земљишта).

Инфраструктурно опремање насеља и туристичких локалитета и викенд објеката ће имати утицаја на заштиту вода, (водоводна и канализациона мрежа) и земљишта (адекватно одлагање комуналног отпада) и на заштиту ваздуха од загађења.

Коришћење пољопривредног земљишта уз контролисану примену хемијских средстава заштите биља и адекватних агромера, биће у функцији заштите тла од загађења, а индиректно и водоносних слојева. Овакав начин пољопривредне производње ће унапредити и приносе у погледу квалитета и квантитета.

Предвиђеним мерама пошумљавња услед недостатка одговарајућих површина се не може обезбедити у потпуности заштита простора општине од могуће еолске ерозије.

Адекватним одлагањем комуналног отпада и сточних лешева ће се заштитити земљиште од потенцијалног загађења, а истовремено и водоносни слојеви, што посебан значај има у случају епидемија сточних болести. Ограђивањем ових простора и формирањем заштитног појаса ће се обезбедити и заштита ваздуха од загађивања у смислу развезавања и ширења непријатних мириса.

Експлоатација минералних сировина и спровођење истражних радова ће изазвати промене у структури земљишта и у одређеној мери сечу вегетације и ове мере ће имати трајни карактер, а просторно заузимају само површине њихових лежишта.

Развој туризма експлоатација туристичких локалитета ће имати потенцијално негативне утицаје на земљиште и на воду. Ови негативни утицаји ће настати услед немогућности да се адекватно реши проблем загађења површинских и подземних вода на планираним туристичким локалитетима. Од инфраструктурне опремљености ови локалитети имају само електричну енергију. Планом се предвиђа опремање ових локалитета у складу са важећим прописима и условима и захтевима надлежних органа и организација.

Да би се избегли негативни утицај приликом обављања привредних и осталих активности на простору општине, обављање истих мора бити усклађено са одредбама Закона о заштити животне средине, Закона о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину и правилницима којим се регулише обављање одређених делатности.

6. Усклађеност наведених утицаја са важећим стандардима, просторно – планском документацијом и правним прописима

Током израде планских решења, основни полазни плански документ вишег реда је био Просторни план Републике Србије и Регионални просторни план АП Војводине, чије су одредбе испоштоване у смислу просторних решења за ово подручје, основних смерница за коришћење и уређење шума и шумског земљишта, основних начела и критеријума за заштиту природних добара и заштиту животне средине, концепције развоја села и унапређења квалитета живљења, те дефинисање коридора основних инфраструктурних система. Испоштована је и важећа просторно планска и урбанистичка документација за ово подручје (просторни планови општина и урбанистички планови)

Систем праћења стања животне средине (ваздух, вода, земљиште, опасне, отпадне и штетне материје, бука) успостављен је следећим правним актима:

- Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 72/9, Одлука УС РС 198/09 и 43/11),
- Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09),
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 135/04 и 88/10),
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађења животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 135/04),
- Закон о управљању отпадом ("Сл. гласник РС", бр. 36/09 и 88/10),
- Закон о заштити од буке у животној средини ("Сл. гласник РС", бр. 36/09 и 88/10),
- Закон о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 36/09 и 10/13),
- Закон о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/09 и 88/10, 91/10),
- Закон о дивљачи и ловству ("Сл. гласник РС", бр. 18/10),
- Закон о пољопривредном земљишту ("Сл. гласник РС", бр. 62/06, 65/08 и 41/09),
- Закон о јавним путевима ("Сл. гласник РС", бр. 101/05, 123/07, 101/11, 93/12, 104/13),
- Закон о културним добрима ("Сл. гласник РС", бр. 52/11 и 99/11),
- Закон о туризму ("Сл. гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 99/11, 93/12),
- Закон о заштити од пожара ("Службени гласник РС", бр. 111/09),
- Закон о рударству и геолошким истраживањима ("Сл. гласник РС", 88/11),
- Закон о енергетици ("Службени гласник РС", број 57/11 и 80/11, 93/12, 124/12, 145/14);
- Закон о водама ("Сл. Гласник РС" бр. 30/10 и 93/12),

-Закон о шумама ("Службени гласник РС", број 46/91, 83/92, 54/93, 60/93, 67/93, 48/94, 54/96, 101/05, 30/10, 93/12);

-Закон о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 111/09 и 93/12),

-Закон о дивљачи и ловству ("Службени гласник РС", бр. 18/2010),

-Закон о коришћењу средства за санацију и заштиту од елементарних непогода ("Службени гласник РС", бр. 50/92),

-Закон о електронским комуникацијама ("Службени гласник РС", број 44/10, Одлука УС РС бр. 1245/10 – 60/13 и 62/14),

-Правилник о граничним вредностима и методама мерења емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Службени гласник РС", бр. 30/97, 35/97)

-Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода ("Сл.гласник СРС", бр. 47/83 и 46/91),

-Правилник о дозвољеном нивоу буке у животној средини ("Сл. гласник РС", бр. 54/92 и 72/10),

-Правилник о методологији за одређивање акустичких зона ("Сл. гласник РС", бр. 72/10),

-Уредба о класификацији вода ("Службени гласник СРС", бр. 5/68, 33/75),

-Уредба о категоризацији водотока ("Службени гласник СРС", бр. 33/75),

-Правилник о опасним материјама у водама ("Службени гласник СРС", бр. 31/82, 46/91),

-Правилник о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања ("Сл. гласник РС", бр. 92/08 и 30/10).

-Правилник о начину уништавања лекова, помоћних лековитих средстава и медицинских средстава ("Сл. лист СРЈ", бр. 16/94 и 22/94, 78/10)

-Правилник о хигијенској исправности воде за пиће ("Службени лист СРЈ", бр. 42/98, 44/99),

-Правилник о одређивању пословних и других објеката за које није потребно прибављање водопривредних услова ("Службени гласник РС", бр. 41/94, 47/94),

-Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања ("Службени гласник РС" бр. 23/94),

-Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода ("Сл.гласник СРС", бр. 47/83 и 46/91)

-Уредба о одлагању отпада на депоније ("Службени гласник РС", бр. 92/10),

-Закон о коришћењу средства за санацију и заштиту од елементарних непогода ("Службени гласник РС", бр. 50/92),

- Правилник о ветеринарско-санитарним условима објеката за узгој и држање копитара, папкара, живине и кунића ("Службени гласник РС", бр. 81/2006),

- Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 114/2008),

као и другим законима и прописима који регулишу услове за коришћење и изградњу простора.

7. Индетификација могућих прекограничних утицаја на животну средину

Података о прекограничним утицајима нема, а ако се предпостави да се ови утицаји могу појавити, надлежно Министарство спроводи поступак у наведеном контексту према другој држави и о томе обавештава јавност (у складу са Законом).

IV СМЕРНИЦЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

1. Стратешке процене на нижим хијерархијским нивоима

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл.гласник РС" бр.135/04и 88/10) а за потребе израде Просторног плана општине Кула. За планове нижег реда, односно планове генералне и детаљне регулације, радиће се стратешка процена утицаја на животну средину у складу са одлуком надлежног органа општинске управе.

У детаљнијој планској разради (на нивоу плана генералне и детаљне регулације) неопходно је извршити вредновање капацитета простора у односу на одговарајуће делатности и активности која се планирају на њему и на основу Правила уређења која, поред садржине одређене Законом о планирању и изградњи, треба да садрже и стратешку процену утицаја на животну средину где се то процени као потребно. Ово се, пре свега, односи на Законом одређене намене и врсте објеката и прописе за обављање делатности на парцелама мешовите намене, са објектима мале привреде и производним и индустријским предузећима. На тај начин ће се извршити еколошка валоризација простора и прописати мере којима се у потпуности мора обезбедити заштита околине од загађења.

Приоритети на изради Плана детаљне регулације и њихова динамика, утврђују се средњорочним програмом уређења, а заснивају се на конкретним планским решењима из просторног или генералног плана, плановима и програмима рада јавних предузећа, потребама и захтевима локалне самоуправе и републичких институција.

План представља плански и правни основ за израду урбанистичких планова и пројеката, као и за издавање Акта о урбанистичким условима на подручју за које није предвиђена израда урбанистичког плана, а у складу са правилима грађења утврђеним у Плану.

На територији општине, а по одредбама Просторног плана општине, прописана је обавеза израде одређених планова нижег хијерархијског нивоа. Приликом израде одговарајуће урбанистичке документације знадлежно одељење општинске управе у обавези је да изврши процену о неопходности израде Стратешке процене утицаја, а у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

2. Процене утицаја пројеката на животну средину

У поступку даље разраде планског документа, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.135/04 и 88/10) и Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр. 114/08) инвеститори су дужни да се обрате надлежном органу за послове заштите животне средине Општинске управе који ће одлучити о потреби израде Процене утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби израде или ослобађању израде Процене утицаја.

Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљање отпадом и комуналних делатности, као и за све пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.

Као обавезујућу ствар, а на основу Закона о процени утицаја на животну средину, потребно је истаћи следеће:

- Инвеститор не може приступити извођењу пројекта тј. радовима без спроведеног поступка процене утицаја и добијене сагласности надлежног органа на студију о процени утицаја,

- Инвеститор за чије се планиране објекте и активности може захтевати процена утицаја мора поднети захтев за одлучивање о потреби процене утицаја надлежном органу,
- Студија о процени утицаја је саставни део документације потребне за прибављање дозволе или одобрења за почетак извођења пројекта (изградња, извођење радова, промена технологије, промена делатности и друге активности).

Студија процене утицаја израђује се на нивоу генералног, односно идејног пројекта.

Поступак процене утицаја на животну средину је потребно спровести по фазама у поступку процене утицаја како је то прописано Законом.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Успостављање система мониторинга је један од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану општине могле успешно имплементирати у пракси. Програм праћења стања животне средине у току спровођења плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Сл. гласник РС", бр.135/04 и 88/10), следеће ставке:

1. Опис циљева плана и програма;
2. Индикаторе за праћење стања животне средине;
3. Права и обавезе надлежних органа; и
4. Поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

Програм праћења стања животне средине може бити саставни део постојећег програма мониторинга који обезбеђује орган надлежан за заштиту животне средине.

1. Опис циљева плана

Опис циљева Плана, општих и посебних, детаљније је наведен у поглављу II овог Извештаја па ће се више пажње посветити циљевима Програма праћења стања животне средине.

Основни циљ формирања мониторинг система је да се обезбеди, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање елемената животне средине и утврђивање потреба за предузимање мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору чиме се ствара могућност за њеним рационалним управљањем.

Према Закону о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр.135/04 и 88/10), Република односно јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине у складу са овим и посебним законима.

Циљеви Програма праћења стања животне су:

- обезбеђење мониторинга,
- дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- дефинисање мониторинга загађивача,
- успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача, и
- увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

2. Индикатори за праћење стања животне средине

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине које обухвата праћење природних фактора, односно промена стања и карактеристика животне средине.

Праћење стања појединих елемената животне средине на подручју општине тренутно обављају одређене овлашћене организације.

Имајући у виду просторни обухват плана и могућа загађења, систем мониторинга се, пре свега, односи на следеће показатеље:

- мерење емисије и имисије у циљу праћења степена загађености ваздуха на посматраном подручју,
- контролу и праћење квалитета вода на подручју плана,

- контролу спровођења санитарне заштите у подручјима непосредне, и шире зоне заштите,
- праћење квалитета земљишта контролом његовог загађивања,
- успостављање мерних места у циљу праћења нивоа буке,
- праћење опасних, отпадних и штетних материја, и
- сталну урбанистичко-грађевинску контролу лоцирања и изградње објеката.

Мониторинг систем за контролу квалитета ваздуха

Проучавање и праћење квалитета ваздуха има за циљ контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Контрола квалитета ваздуха се остварује системским мерењем емисије, праћењем и истраживањем утицаја квалитета ваздуха на животну средину и извештавањем о резултатима мерења, праћења и истраживања. Правилником о граничним вредностима и методама мерења емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Службени гласник РС", бр. 30/97, 35/97) су дате су смернице истраживања, праћења и утврђивања општег стања загађености ваздуха у насељеним местима и ненасељеним подручјима. На основу обављених анализа утврђује се стање и трендови на основу којих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха.

Правилником је дефинисан квалитет ваздуха на основу добијених дуготрајних (просечних) и краткотрајних (високих) вредности загађености ваздуха различитим полутантима. Наведеним Правилником утврђене су загађујуће материје за које се обавља систематско и континуално праћење, при чему је посебан акценат стављен на типичне загађујуће материје.

На основу Закона о заштити животне средине, постројења која представљају извор емисија и загађивања животне средине дужна су да, у складу са Законом, преко надлежног органа, организације или овлашћене организације:

- обављају мониторинг емисије;
- обезбеђују метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику или јединицу локалне самоуправе;
- учествују у трошковима мерења емисије у зони утицаја, по потреби; и прате и друге утицаје своје активности на стање животне средине.

Загађивач мора да планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга емисије, као и за друга мерења и праћења утицаја својих активности на животну средину. Мерење емисије обезбеђује се на основу Правилника о граничним вредностима и методама мерења емисије, начину и роковима мерења и евидентирања података ("Службени гласник РС", бр. 30/97, 35/97).

Мониторинг систем за контролу квалитета вода

У циљу предузимања неких мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање квалитета површинских вода, од значаја је стално и систематско контролисање квалитета површинских вода. Испитивање квалитета вода може да буде бактериолошко и физичко-хемијско. Испитивања се обављају према утврђеним параметрима – индикаторима, чије присуство и квантитет указује на квалитет и исправност воде или, пак, одређује категоризацију воде у водотоцима.

Према Закону о водама, у циљу праћења стања загађености вода, врши се систематско испитивање квалитета површинских и подземних вода на прописан начин на основу Правилника о опасним материјама у водама и Правилника о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода ("Сл.гласник СРС", бр. 47/83 и 46/91), према Програму који доноси Влада РС.

Комунална и друга предузећа која испуштају отпадне воде у реципијенте и јавну канализацију дужна су да поставе уређаје за мерење, да мере и региструју количине отпадних вода и да податке о томе достављају јавном водопривредном предузећу.

Индустријска предузећа која имају уређаје за пречишћавање отпадних вода и мерне уређаје, дужна су да ове уређаје одржавају у исправном стању, обезбеде њихово редовно функционисање и воде дневник рада уређаја за пречишћавање вода. Уколико испуштају отпадне воде у пријемнике и јавну канализацију, потребно је да обезбеде испитивање квалитета воде које испуштају и њихов утицај на пријемник и то преко овлашћених организација за вршење ових испитивања.

Предузећа која врше испитивање квалитета подземних вода као и испитивање квалитета отпадних вода, дужна су да резултате испитивања доставе Републичком хидрометеоролошком заводу и јавном водопривредном предузећу месечно, а у случају хаваријског загађења воде, у току истог дана.

Мониторинг систем за контролу квалитета земљишта

У циљу утврђивања количина опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање, врши се испитивање пољопривредног земљишта и воде за наводњавање и то у складу са Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама за њихово испитивање ("Службени гласник РС" бр. 23/94) и по Програму који доноси Влада РС.

Испитивања опасних и штетних материја у пољопривредном земљишту и води за наводњавање обавља организација коју овласти Министарство надлежно за послове пољопривреде. Овлашћена организација дужна је да обавештава то Министарство о резултатима испитивања.

Испитивање плодности земљишта и утврђивање квалитета вештачких ђубрива врши се по условима, на начин и по методама утврђеним посебним прописом који доноси Министарство надлежно за послове пољопривреде. Плодност земљишта испитује се сваке пете године. Ова испитивања може да обавља организација коју за то овласти Министарство надлежно за послове пољопривреде.

Управљање отпадним, опасним и штетним материјама

Према Закону о заштити животне средине, заштита од отпадних и опасних материја врши се прописивањем начина поступања са појединим отпацима који имају својства опасних материја и прописивањем начина вођења евиденције о врстама и количинама опасних материја у производњи, употреби, превозу, промету, складиштењу и одлагању.

У предузећима у којима се производи, превози, ставља у промет, користи, прерађује, складишти или која одлажу опасне материје, морају се предузимати следеће активности, односно она су дужна да:

- воде евиденцију о врстама и количинама опасних материја;
- израде план заштите од удеса и да најмање сваке три године врше његово ажурирање или ревизију у складу са променама у раду постројења, примени технологије или обављању активности, укључујући и проверу приправности за његово спровођење;

- спроводе превентивне и друге мере управљања ризиком од удеса из плана заштите од удеса;
- израде извештај о стању сигурности који је доступан јавности и да најмање сваких пет година, као и у случају промена у раду постројења или обављању активности, врше ревизију извештаја о стању сигурности;
- Законом о превозу отпадних материја уређени су услови под којима се врши превоз опасних материја и радње које су у вези са тим превозом; припремање материје за превоз, утовар, истовар и успутне манипулације.

Мониторинг буке

Ниво буке у животној средини се контролише системским мерењем буке које обезбеђује општина, односно град. Мерење буке могу да обављају овлашћене стручне организације у складу са Правилником о дозвољеном нивоу буке у животној средини.

3. Права и обавезе надлежних органа

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, она произилазе из Закона о заштити животне средине, односно чланова 69-78. овог Закона. Према наведеним члановима, права и обавезе надлежних органа су:

- Влада доноси програм мониторинга за период од две године,
- Јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у сагласности са програмом Владе, Република и јединица локалне самоуправе обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга,
- Влада утврђује критеријуме за одређивање броја места и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података.
- Мониторинг може да обавља само овлашћена организација.
- Министарство прописује ближе услове које мора да испуњава овлашћена организација и одређује овлашћену организацију по претходно прибављеној сагласности министра надлежног за одређену област.
- Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимања узорака, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података,
- Државни органи, односно организације и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке из мониторинга достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин,
- Влада ближе прописује садржину и начин вођења информационог система, методологију, структуру, заједничке основе, категорије и нивое сакупљања података, као и садржину информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност,
- Информациони систем води Агенција за заштиту животне средине,
- Министар прописује методологију за израду интегралног катастра загађивача, као и врсту, начине, класификацију и рокове достављања података,
- Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици,
- Надлежни орган локалне самоуправе једанпут у две године подноси скупштини извештај о стању животне средине на својој територији,
- Извештаји о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике и јединице локалне самоуправе.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне

средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга имисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена утицаја на животну средину ради се са циљем обезбеђивања заштите животне средине и унапређивање одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме, израде и доношења Плана. Главни задатак стратешке процене утицаја на животну средину је да олакша благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на нивоу стратешког доношења одлука о плановима и програмима уважавајући принципе одрживог развоја. Интегрисањем поступка стратешке процене утицаја у процес припреме, израде и доношења Плана омогућава се ефикаснија инструментализација стратешке процене утицаја на животну средину у урбанистичком планирању.

Садржај Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, а донекле и основни методолошки приступ дефинисани су Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину и Законом о заштити животне средине ("Сл. Гласник РС", бр.135/04 и 88/10). Стратешка процена је добила на значају доношењем ЕУ Директиве 2001/42/ЕЦ о процени еколошких ефеката планова и програма, која је почела са применом 2004. године. Код нас, стратешка процена је институционализована доношењем Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, а почела је са применом од 2005. године.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину планског документа представља завршни документ стратешке процене и саставни је део планског документа. Садржина Извештаја је у складу са одредбама члана 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, и обухвата:

- Полазне основе стратешке процене
- Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора,
- Процена могућих утицаја са описом мера предвиђених за смањење негативних утицаја на животну средину,
- Смернице за израду стратешких процене на нижим хијерархијским нивоима и процене утицаја пројеката на животну средину
- Програм праћења стања (мониторинг) животне средине у току спровођења Плана,
- Приказ начина одлучивања, опис разлога одлучујућих за избор датог плана и програма са аспекта разматраних варијантних решења и приказ начина на који су питања животне средине укључена у план или програм,
- Закључке до којих се дошло током израде Извештаја.
- Други подаци од значаја за стратешку процену,

Документација

Анализирајући поступак израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину, може се закључити да се он састоји, условно говорећи, из четири фазе: полазне основе, анализа и оцена стања (намене простора у обухвату Плана и елемената животне средине), процена могућих утицаја на животну средину, мере заштите животне средине, и програм праћења стања животне средине.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања животне средине.

Полазне основе стратешке процене обухватају дефинисање предмета као и просторног обухвата студије, циљева и метода рада, правног, планског и документационог основа. Анализа и оцена стања је аналитичка фаза која се ради на основу резултата мерења елемената животне средине на терену односно стручних, научних и других литературних података о стању животне средине на датом подручју.

Након анализе и оцене стања, другу фазу представља процена могућих утицаја које одређене активности и објекти могу имати на животну средину. Процена могућих утицаја на животну средину се врши на основу квантификације појединих елемената животне средине, научних сазнања и процена угрожености повредивих ресурса у околини планираних садржаја и процене еколошког ризика. Према критеријумима и оцени постојећег стања животне средине, а имајући у виду природне услове и изграђене структуре на подручју за које се план доноси, издвајају се најзначајнији утицаји на животну средину који могу неповољно утицати на непосредно окружење.

У трећој фази, имајући у виду све напред наведено, прописују се одговарајуће мере заштите животне средине у циљу смањења негативних утицаја и унапређења животне средине. У овој фази дефинишу се смернице за ниже хијерархијске нивое планирања животне средине, односно израда Стратешких процена утицаја и Процена утицаја пројеката на животну средину.

На крају, следи фаза у којој се дефинише програм праћења стања животне средине у току спровођења плана, које обухватају предлог индикатора за праћење стања животне средине и по потреби успостављање нових мерних тачака. Такође, веома је важно пратити и ефикасност спровођења прописаних мера заштите, односно да ли дефинисане мере заштите дају одговарајуће резултате.

Примењени метод рада се заснива на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Чланом 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише се учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење о Извештају о стратешкој процени утицаја на животну средину у року од 30 дана. Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему плана обезбеђује учешће јавности у разматрању извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана.

Због значаја могућих негативних и позитивних утицаја предложеног Просторног плана на животну средину нарочито је важно адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна (инвеститора, надлежних државних органа, локалних управа, невладиних организација и становништва) у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине. Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисња и у оквиру јавног излагања просторног плана.

Орган надлежан за припрему плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о СПУ, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе о плану. Извештај о СПУ доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на извештај о СПУ у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља предлог просторног плана заједно са извештајем о СПУ надлежном органу на одлучивање.

VIII ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Заштита животне средине у просторном плану општине Кула разматрана је у оквиру планског документа али и у склопу Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину. Примењена методологија је сагласна са поставкама које су дефинисане у оквиру Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину којим се дефинише садржина Извештаја.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину предметног плана је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и Планом предвиђене активности.

Резимирајући утицаје плана на животну средину и елементе одрживог развоја може се констатовати да ће већина утицаја планских решења имати позитиван утицај на конкретан простор. Мањи негативни утицаји које је могуће очекивати реализацијом планских решења су ограниченог интензитета и просторних размера. Да би се овакви утицаји свели у оквире који неће оптеретити капацитет простора, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја на животну средину.

У варијанти да се просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду може се очекивати продужавање деловања негативних ефекта нарочито код загађивања површинских и подземних вода, земљишта, али и ваздуха.

Извештај о стратешкој процени утицаја који се радио за ниво Просторног плана општине, не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у оквиру Стратешких процена утицаја на нижим хијерархијским нивоима и у оквиру Процена утицаја појединачних објеката и пројеката на животну средину.

Анализирајући Просторни план у целини, као и појединачна планска решења, на основу вредновања значајних утицаја може се закључити да имплементација плана не производи могуће стратешки значајне негативне утицаје на целом планском подручју, већ само на деловима (локалитетима, трасама) планског подручја на коме се реализују одређена планска решења. У случајевима где је процењено да може доћи до потенцијално негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите прописане овим Извештајем.

IX ДОКУМЕНТАЦИЈА

1. Тумачење за примену одредби члана 216. став 2. Закона о планирању и изградњи, везано за усклађивање просторног плана општине са Законом

достављено од Министарства животне средине и просторног планирања, Београд, број: 011-00-00484/2010-07 од 20. 07. 2010. год.

2. Мишљење о изради стратешке процене утицаја на животну средину, достављено од Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој број: 119-501-00499/2007-04 од 26. 10. 2007. год.

3. Подаци о квалитету животне средине на територији општине Кула

достављено од Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој број:119-501-01332/2007-04 од 13. 04. 2007. год.

4. Подаци добијени од Фонда за заштиту животне средине општине Кула, број: 05-415-42/2009 од 09. 04. 2009. год.

5. Стање квалитета површинских и подземних вода на територији општине Кула

достављено од Републичког хидрометеоролошког завода (број: 92-1-198/2005-03 од 23. 9. 2005. године)

6. Подаци и услови за потребе израде Просторног плана општине Кула

од Одељење за урбанизам, комунално-стамбену делатност и заштиту животне средине и осталих корисника простора

7. Мишљење о извештају о стратешкој процени утицаја Просторног плана општине Кула на животну средину, број: 014-501-42/2015 од 01. 04. 2015. године,

достављено од Општинске управе Кула, Одељења за инспекцијске послове и заштиту животне средине

